

Aluehallintovirasto

Pelastustoimen palvelut Päijät- Hämeen hyvinvointialueella 2024

Aluehallintoviraston
asiantuntija-arvio

Pauliina Kopra
Sampsa Lintunen
Piia Manninen
Eero Nyman

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Pelastustoimi ja varautuminen

Pelastustoimen palvelut Päijät-Hämeen hyvinvointialueella 2024

21.10.2025

Julkaisun tekijät

Aluehallintovirastojen julkaisuja 309/2025

ISSN-2343-3132

ISBN-978-952-7481-58-5

Painopaikka

2025

KUVAILULEHTI
Aluehallintovirastojen julkaisuja 309/2025

Tekijät Pauliina Kopra, Sampsa Lintunen, Piia Manninen ja Eero Nyman		Julkaisuaika 21.10.2025	
		Toimeksiantaja(t) -	
		Toimielimen asettamispäivä -	
Julkaisunnimi Pelastustoimen palvelut Päijät-Hämeen hyvinvointialueella 2024			
Tiivistelmä Päijät-Hämeessä onnettomuuksien ehkäisy on suunnitelmallista ja tiedolla johdettua. Toimintaa toteutetaan suhteellisen vähäisillä henkilöresursseilla, mutta pääosin palvelut toteutuvat tarvetta vastaavasti. Ohjaus ja neuvonta ovat toteutuneet pääosin riittävällä tasolla, turvallisuusviestintää tulee kehittää erityisesti erityisryhmien tavoittamisessa, varautumiskoulutuksen kysyntään vastaamisessa sekä asiakaskokemuksen systemaattisessa mittaamisessa. Palontutkinta ja kemikaalivalvonta ovat jääneet vähimmäistasolle resurssipulan vuoksi. Valmiustarkastuksia ei ole tehty vuonna 2024, mutta tarkastustoiminnan käynnistämistä suunnitellaan. Pelastustoiminnan suorituskyky vastaa suurimmaksi osaksi tarvetta, mutta kehittämistarpeita on tunnistettu. Ensimmäisen pelastusyksikön toimintavalmiudessa on puutteita, joiden korjaamiseksi suunnitellaan toimenpiteitä. Sopimuspalokuntien saatavuudessa on havaittu haasteita, etenkin pienissä kunnissa savusukellusvalmiuden osalta. Kaluston ikääntyminen investointien lykkääntymisen myötä uhkaa palvelujen laatua, yhdenvertaisuutta ja työturvallisuutta. Suunnitelmat ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa ovat yleisesti ottaen hyvällä tasolla, vaikka päivitystarpeita ja puutteita on havaittu erityisesti hälytysohjeissa ja väestönsuojelun organisoinnissa. Työterveyspalveluissa on ilmennyt viivästyksiä, mutta tarkastukset on toteutettu vähimmäistasolla. Tulipalojen määrä ei ole vähentynyt tavoitteiden mukaisesti. Investointisuunnitelmat ovat pääosin perusteltuja, mutta säästötavoitteet aiheuttavat muutospainetta ja edellyttävät vaikutusten huolellista arviointia.			
Asiasanat Pelastustoimi Asiantuntija-arvio Palvelutaso Hyvinvointialue			
ISSN (painettu) xxxx-xxxx	ISBN (painettu) xxxx-xxxx	ISSN (verkkojulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-7481-58-5
Kokonaissivumäärä 56		Kieli Suomi	Hinta -
Julkaisija Etelä-Suomen aluehallintovirasto		Paino -	

Sammanställd av Pauliina Kopra, Sampsa Lintunen, Piia Manninen och Eero Nyman		Utgivningsdatum 21.10.2025	
		Uppdragsgivare -	
		Datum för tillsättandet av organet -	
Publikationens titel Räddningsväsendets tjänster i Päijänne-Tavastlands välfärdsområde 2024			
Referat I Päijänne-Tavastland är förebyggandet av olyckor planmässigt och leds informationsbaserat. Verksamheten genomförs med relativt små personalresurser, men i regel motsvarar tjänsterna behovet. Styrningen och rådgivningen har i huvudsak genomförts på en tillräcklig nivå, säkerhetskommunikationen bör utvecklas särskilt när det gäller att nå ut till specialgrupper, svara på efterfrågan på beredskapsutbildning och systematiskt mäta kundupplevelsen. Brandutredningen och kemikalietillsynen har hållits på en miniminivå på grund av resursbrist. Inspektioner av beredskapen har inte gjorts år 2024, men området planerar att inleda inspektioner. Räddningsverksamhetens kapacitet motsvarar till största delen behovet, men utvecklingsbehov har identifierats. Det finns brister i den första räddningsenhetens aktionsberedskap. Åtgärder planeras för att rätta till bristerna. Utmaningar har upptäckts i tillgången till avtalsbrandkårer, särskilt i små kommuner när det gäller beredskapen för rökdykning. Materiel som åldras i och med att investeringar skjuts upp hotar kvaliteten på tjänsterna, jämlikheten och arbetssäkerheten. Planerna och samarbetet med andra aktörer är allmänt taget på en god nivå, även om uppdateringsbehov och brister har upptäckts särskilt i larmanvisningarna och i organiseringen av befolkningsskyddet. Förseningar har förekommit i företagshälsovården, men undersökningarna har genomförts på miniminivån. Antalet bränder har inte minskat i enlighet med målen. Investeringsplanerna är i huvudsak motiverade, men sparmålen medför ett förändringstryck och kräver en noggrann bedömning av konsekvenserna.			
Ämnesord Räddningsväsendet Expertbedömning Servicenivå Välfärdsområde			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) xxxx-xxxx	ISBN (webbpublikation) xxxx-xxxx
Sidantal -		Språk -	Pris -
Utgivare Regionförvaltningsverket i Södra Finland		Tryckeri -	

Sisällysluettelo

1	Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut	7
2	Pelastustoiminnan palvelut	17
3	Pelastustoiminnan suunnitelmat	31
4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	34
5	Väestönsuojelun palvelut	39
6	Pelastustoimen palvelujen laatu ja sen kehittämistarve	44
7	Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset	50
8	Menetelmät ja laatuseloste	53
9	Liitteet	55
10	Lähteet ja arvioinnissa käytetty taustaineisto	55

Lukijalle

Aluehallintovirasto valmistelee pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 14 §:n mukaisesti alueellaan pelastustoimen palvelutason ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi vuosittain asiantuntija-arvion hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden ja laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä sekä investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Asiantuntija-arviot toimitetaan sisäministeriölle ja julkaistaan julkisessa tietoverkossa. Asiantuntija-arvioilla on merkittävä asema sisäministeriön, valtiovarainministeriön ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa.

Vastuu pelastustoimen järjestämisestä on vuoden 2023 alusta alkaen 21 hyvinvointialueella ja Helsingin kaupungilla. Vuonna 2025 laadituissa arvioissa tarkastellaan pelastustoimen palveluja ja niiden tasoa sisällöllä, joka on määritelty sisäministeriön asetuksessa hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta (21.12.2022/1213).

Arvioinnin pääasiallinen tietolähde on hyvinvointialueiden vuosittaiset selvitykset. Arvioinnissa käytetään lisäksi muuta valvontatyössä esille tullutta tietoa, kuten kanteluratkaisuja ja korjausmääräyksiä. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään hyvinvointialueen omavalvonnan tuottamaa tietoa, keskeisiä toimintaa määrittäviä dokumentteja, kuten palvelutasopäätöksiä, sekä PRONTO-tilastoja (pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastot).

Asiantuntija-arviot tarjoavat jäsenneltyä tietoa keskeisistä pelastustoimen palvelujen järjestämisen osa-alueista alueellisille ja kansallisille päättäjille, viranhaltijoille ja asiantuntijoille. Arviot tukevat myös hyvinvointialueiden toiminnan suunnittelua.

Asiantuntija-arvion luonnos oli Päijät-Hämeen hyvinvointialueella kommentoitavana 10.-17.6.2025. Hyvinvointialue kommentoi luonnosta ja esitti tietoihin tarkennuksia.

Kiitämme Päijät-Hämeen hyvinvointialueen yhteyshenkilöitä ja asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä ja panostuksesta arviointikokonaisuudessa.

1 Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluja ovat pelastustoimelle kuuluva

- ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä
- palontutkinta
- yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi
- onnettomuuskehityksen seuranta
- hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta
- valvontatehtävät
- valmiustarkastukset.

Tässä luvussa arvioidaan onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tarvetta, saatavuutta ja kehittämistarvetta.

1.1 Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastustoimelle kuuluvaa ohjausta ovat muun muassa

- rakentamisen, pelastussuunnitelmien laatimisen ja poistumisturvallisselvitysten laatimisen ohjaus ja viranomaisen suorittama arviointimenettely
- omatoimisen varautumisen tukeminen
- pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen kunnossapidon ohjaaminen.

Pelastustoimelle kuuluvaa neuvontaa ovat muun muassa neuvontapuhelin- ja neuvontasähköpostipalvelut. Turvallisuusviestintää ovat muun muassa yleisötapahtumat, turvallisuuskoulutus, sosiaalisen median viestintä ja mediaviestintä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Ohjauksen ja neuvonnan tarve on jatkunut pääosin entisellä tasolla, joskin maailmanpoliittinen epävarmuus ja palovaroitinsäädöksen muutos nostivat hetkellisesti ohjaus- ja neuvontapalveluiden kysyntää. Palvelut tuotettiin suunnitelmien mukaisesti ja muun muassa päivystävä palotarkastaja vastasi tarpeeseen, some-kanavat tavoittivat laajemman yleisön ja median mielenkiinto lisäsi näkyvyyttä. Kehitystarpeiksi tunnistettiin chat-palvelun puuttuminen pelastustoimi.fi-sivustolta, valtakunnallisen asiakaspalautekyselyn käyttöönotto sekä järjestelmä, joka tallentaa ja tilastoi päivystävän palotarkastajan ohjaukset. Omatoimista varautumista on nostettu esiin yhtenä keskeisenä teemana.

Turvallisuusviestinnän osalta pelastuslaitos luopui resurssisyyistä yrityksille ja laitoksille pidettävistä alkusammutuskoulutuksista ja keskittyi lakisääteisiin tehtäviin. Palovaroittimia koskeva lakiuudistus oli esillä erityisesti yleisötapahtumissa tehtävässä neuvonnassa. Varautumisen koulutusten ja luentojen kysyntä kasvoi, ja jatkaa kasvuaan vuonna 2025.

Turvallisuusviestinnän kuukausittainen raportointi tehdään julkiseen tietoverkkoon ja onnettomuuksien ehkäisyn johtoryhmälle. Myös pelastustoimen johtoryhmälle sekä lautakunnalle asiasta raportoidaan säännöllisesti.

Muu tieto

PRONTOn tilastojen (taulukko 1) perusteella alueen turvallisuusviestintä on toteutunut edellisvuosien kaltaisesti. Alueen turvallisuusviestinnän toteutustavat noudattelevat valtakunnallisia keskiarvoja, ja alue tavoittaa viestinnällä hieman valtakunnallista keskiarvoa enemmän henkilöitä.

Taulukko 1: Kooste turvallisuusviestinnästä Päijät-Hämeessä vuonna 2024.¹

Turvallisuusviestintä Päijät-Hämeessä vuonna 2024		Edellinen vuosi	Valtakunnallinen keskiarvo 2024
Tilaisuuksien lukumäärä (*kpl/1000 asukasta)	337 kpl (*1,6)	326 kpl (*1,6)	(*1,5)
Osallistujia väkiluvusta	16 % (32 548 hlöä)	19 % (38 230 hlöä)	13 %
Osallistujien osuudet toteutustavoittain			
Valistuskampanja	15 %	23 %	13 %
Messut tai muu yleisötilaisuus	49 %	51 %	56 %
Turvallisuusneuvonta	11 %	7 %	6 %
Turvallisuuskoulutus	25 %	20 %	25 %

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä toteutuivat tarvetta vastaavalla tasolla. Turvallisuusviestinnän keskeiset kehittämistarpeet ovat palvelujen laajentaminen erityisryhmille, kasvavaan varautumiskoulutuskysyntään vastaaminen ja asiakaskokemuksen järjestelmällinen mittaaminen.

1.2 Palontutkinta

Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyy ja selvitetään palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja pelastustoiminnan kulku. Palontutkinta on jaettu tyypillisesti tasoille 1–3².

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueella tehdään palontutkintaa yleisesti käytössä olevilla käytännöillä. Selvityksen mukaan kaikki tutkintakynnyksen ylittäneet tulipalot on tutkittu. Alue pyrkii hyödyntämään palontutkinnan tietoa muussa pelastuslaitoksen toiminnassa. Yleisenä havaintoja alue nostaa esille akkuihin liittyvät tulipalot.

¹ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 6.2.2025.

² Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja (2014), s. 11–12.

Palontutkintaan osoitetut resurssit ovat 0,5 henkilötyövuotta.

Kirjalliset ilmoitukset tahalliseksi tai tuottamukselliseksi epäilystä tulipalosta poliisille toimittaa aina palomestari. Selvityksessä on tuotu esille, että poliisi on vuoden 2024 lopusta lähtien pyytänyt pelastusviranomaisia tekemään 41 §:n mukaiset ilmoitukset tahalliseksi tai tuottamukselliseksi epäilystä tulipalosta rikosilmoituksena sähköisen kanavan kautta. Pelastuslaitos ei koe nykyisen toimintamallin olevan tarkoituksenmukainen.

Muu tieto

PRONTO-tilastojen mukaan (taulukko 2) alueella tulipalon syttymissyyn arviointi tehdään valtakunnallisella keskiarvotasolla. Tason kaksi palontutkintaa tehdään hieman valtakunnallista keskiarvoa vähemmän. Palontutkinta on vakavia henkilö- ja omaisuusvahinkoja aiheuttaneissa tulipaloissa ollut edellisvuotta aktiivisempaa vastaten valtakunnallista keskiarvoa. PRONTO:n tilaston mukaan vakavia henkilövahinkoja aiheuttaneita tulipaloja on jätetty tutkimatta. Nämä ovat esimerkiksi tapauksia, joissa on selkeä viite rikoksesta³.

Alueella ilmoitetaan tahalliseksi tai tuottamukselliseksi epäilystä tulipalosta hieman valtakunnallista keskiarvoa heikommin (taulukko 3). Kehitystä parempaan on kuitenkin tullut edellisvuodesta.

Taulukko 2 Palontutkinta Päijät-Hämeessä vuonna 2024.⁴

Palontutkinta Päijät-Hämeessä vuonna 2024		Koko maa
Tulipaloja alueella yhteensä lkm	529 kpl	11 876 kpl
Syttymissyyn on voitu arvioida vähintään tasolla I	86 %	88 %
Taso II kaikista tulipaloista (*lukumäärä)	2 % (*9)	3 % (*415)
Taso II syttymiskohdasta levinneistä rakennuspaloista	12 %	20 %
Taso II vakavia henkilövahinkoja aiheuttaneista tulipaloista	0 %	89 %
Taso II yli 200 000 omaisuusvahinkoja aiheuttaneista rakennuspaloista	100 %	68 %
Taso II vakavia henkilö -tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista	75 %	75 %
Edellisen vuoden vertailuarvo	46 %	67 %
Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja tapausten lkm	4 kpl	269 kpl

³ Pelastuslaitoksen kommentit. 16.6.2025.
⁴ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 14.3.2025.

Taulukko 3 Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittaminen poliisille Päijät-Hämeessä vuonna 2024.⁵

Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittaminen Päijät-Hämeessä vuonna 2024		Koko maa
Ilmoitettu lkm	108 kpl	2509 kpl
Ei ilmoitettu lkm	135 kpl	2334 kpl
Yhteensä lkm	243 kpl	4843 kpl
Ilmoitus % (lakisääteinen velvollisuus 100 %)	44 %	52 %
Ilmoitus % edellisenä vuonna	28 %	54 %

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen palontutkinta on toteutunut vähimmäistasolla. Tulipalojen kokonaismäärään nähden alueella olisi potentiaalia panostaa tutkintaan enemmän tutkimalla muun muassa syttymiskohdasta levinneitä tulipaloja enemmän. Tutkintaan osoitetut henkilöresurssit ovat verrattain pienet. Poliisille tehtävissä ilmoituksissa rikosilmoitusmenettely ei ole tarkoituksenmukainen.

1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten ja alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Muita viranomaisia ovat esim. rakennusvalvontaviranomaiset, kaavoitusviranomaiset, ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, poliisi ja sosiaali- ja terveysviranomaiset. Yhteistyötahona ovat lisäksi nuohoojat.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Sidosryhmäbarometri 2023 vahvisti, että pelastuslaitoksen ja viranomaisten yhteistyö on sekä tarpeellista että toimivaa; tulosten pohjalta käytäntöjä on jo uudistettu ja yhteistyölle on luotu painopisteet ja rakenteet.

Haasteena on ollut henkilöstövaje, joka viivästytti etenkin kaavoitukseen liittyviä lausuntoja. Riskien ja onnettomuuksien seuranta ohjaa vaikuttamistyötä, ja hyvinvointialueen sisäinen yhteistyö sekä pelastustoimen HYTE-tavoitteet tukevat tätä. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on yhtenäistänyt ohjeistuksia (esim. aurinkosähkö ja kemikaalit).

Kehittämistarpeet kohdistuvat erityisesti yhteistyöhön kuntien ympäristöterveyden kanssa majoitusrakennusten turvallisuudessa. Lisäksi

⁵ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

rakennusvalvontojen kanssa päivitetään yhteistyömuistiot osana palvelutasopäätöksen asiakkuudenhoitomallia.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Yhteistyö toteutuu alueella tarvetta vastaavasti. Keskeiset kehittämistarpeet on tunnistettu ja toimintaa kehitetään niiden perusteella. Esitettyjä kehittämistoimenpiteitä pidetään oikeansuuntaisina.

1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Onnettomuuskehityksen seurantaan kuuluu onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Seurantaan kuuluu myös omien ja yhteistyössä toteutettavien toimenpiteiden käynnistäminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Onnettomuusaineistoa analysoidaan alueella neljännesvuosittain. Poikkeavat tapaukset käsitellään välittömästi ja myös muiden alueiden onnettomuuksia seurataan riskien ennakoinnin tueksi. Sidosryhmäyhteistyö itsessään lisää myös riskitietoisuutta. Kehittämispäällikön virka oli osan vuodesta täyttämättä, mikä heikensi palvelua, mutta seurantaa pystyttiin silti toteuttamaan ja virka aiotaan jatkossa sitoa tähän tehtävään. Prosessi vaatii silti kehittämistä: nimetty vastuuhenkilö ja riittävät resurssit puuttuvat, joten uuden palveluskauden aikana on tarkoitus määrittää vastuut, laatia onnettomuuksien ehkäisyn toimintamalli ja selkeyttää työnjako.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen onnettomuuskehityksen seuranta edellyttää kehittämistoimenpiteitä. Seurannan tulisi olla kiinteä ja pysyvästi resursoitu toiminto, jolla tuotetaan ajantasaista tietoa pelastuslaitoksen palvelujen johtamisen ja suunnittelun tueksi.

1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa. Hyvinvointialue voi myös hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy vastuu palvelujen järjestämisestä ja niiden asianmukaisen tuottamisen valvonnasta.

Alueella ei ole edellä kuvattua asianmukaisuuden valvonnan tehtävää.

1.6 Valvontatehtävät

Pelastuslaitoksen on valvottava, että pelastuslain mukaisia yleisiä velvollisuuksia noudatetaan ja että toiminnanharjoittajat ja rakennusten omistajat ja haltijat noudattavat lain mukaisia velvoitteitaan.

1.6.1 Pelastuslain mukaiset valvontatehtävät

Pelastuslaitos valvoo pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan valvontatehtäviin liittyvissä palvelutarpeissa ei ole ollut muutoksia. Onnettomuuksien ehkäisyn sovelluksen on odotettu tuovan tehokkuutta, jolloin nykyisillä resursseilla on toivottu saavan nykyistä valvonnan puutetta paikattua. Sovelluksen valmistuminen on siirtynyt alkuperäisestä ja resurssivaje on pysynyt.

Määräaikainen valvontatoiminta toteutui pääosin suunnitellusti. Vapaa-ajan asuntojen valvontamäärä ei toteutunut, koska itsearviointilomakkeita ei saatu toimitettua perille halutusti. Poistumisturvallisuuskohteiden valvonnassa on ollut puutteita, joihin puututtiin vuoden 2024 aikana.

Kehittämistarpeena on tuotu esiin pohjavesialueella olevien maanalaisten öljysäiliöiden valvonnan puutteellisuus. Kemikaalivalvonnan voimavarojen niukkuus näkyy myös vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien laitosten muutosilmoitusten käsittelyssä. Päätöksiä ja käyttöönottotarkastuksia ei ole kaikissa tapauksissa pystytty tekemään lain edellyttämässä aikataulussa. Tämä on esitetty myös palvelutasopäätöksessä. Poistumisturvallisuuskohteiden tilannekuva selvitettiin vuonna 2024. Näiden kohteiden valvonnan osalta selkeytettiin vastuita ja ohjeita, sekä lisättiin koulutusta.

Selvityksen mukaan Päijät-Häme on pelastuslaitosten vertailussa hyvällä tasolla. Perusteena alue mainitsee, että Päijät-Hämeessä ei ole aluehallintoviraston raportin "Johtopäätökset pelastuslaitoksien valvontatehtävistä" mukaan yhtään toimenpiteitä vaativaa asiaa, mutta kehitettävää on jonkin verran.

Muu tieto

Aluehallintoviraston PRONTO-seurannan (taulukko 4) mukaan alueen suunniteltujen tarkastustenmäärä on hieman edellisvuotta matalampi. Myös toteutuneita tarkastuksia on jonkin verran vähemmän kuin edellisten vuosien keskiarvo. PRONTOn tilastojen mukaan asuin- ja vapaa-ajan rakennuksiin ei juurikaan kohdennettu tarkastuksia.

Taulukko 4: Kooste palotarkastuksista Päijät-Hämeessä vuonna 2024.⁶

Palotarkastukset Päijät-Hämeessä vuonna 2024		Edellinen vuosi
Valvottavia A1-A6 kohteita alueella yhteensä	4609 kpl	4616 kpl
Suunnitellut määräaikaiset A1-A6 kohteiden tarkastukset (*suunniteltu määrä edellisvuodesta %)	1027 kpl (*- 17 %)	1233 kpl
Keskimääräinen suunniteltu tarkastusväli A1-A6 kohteissa	4,5 vuotta	3,7 vuotta
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa suunniteltuihin (*lukumäärä)	100 % (*1027 kpl)	93 % (*1141 kpl)
A1 Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytössä olevat kohteet (*lukumäärä)	96 % (*119 kpl)	97 % (*182 kpl)
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit (*lukumäärä)	99 % (*94 kpl)	93 % (*83 kpl)
A3 Kokoonntumis- ja liiketilat (*lukumäärä)	98 % (*212 kpl)	93 % (*288 kpl)
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset (*lukumäärä)	100 % (*352 kpl)	88 % (*351 kpl)
A5 Maatalousrakennukset (*lukumäärä)	112 % (*155 kpl)	xx % (*xx kpl)
A6 Muut rakennukset ja kohteet (*lukumäärä)	94 % (*95 kpl)	94 % (*96 kpl)
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa vuosien 2021–2023 keskiarvoon	- 9 %	-
Palotarkastuksia yhteensä / 1000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	9 kpl (*7 kpl)	12 kpl (*7 kpl)
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä	19 kpl	274 kpl
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä / 10 000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	1 kpl (*10)	13 kpl (*14)

Pelastuslaitos on tarkentanut, että se valvoo asuinrakennuksia kahdella eri valvontakeinolla eli itsearviointilla sekä palotarkastuskäynnillä. Valvontasuunnitelmassa valvontana pidetään näiden lukujen yhteissummaa. Itsearviointi kirjataan valvontaohjelmaan ja palautuneita lomakkeita jälkivalvotaan tarpeen mukaan. Asiakirjavalvonta on keinona olemassa myös yrityksissä ja laitoksissa.⁷

Aluehallintovirastojen teemavalvonta pelastuslaitosten valvontatehtävästä

Vuoden 2024 teemavalvonnan johtopäätösten mukaan alue oli hyvällä tasolla verrattuna muihin alueisiin. Alueella ei ollut yhtään toimenpiteitä vaativaa kohtaa. Teemavalvonnan mukaan kehittämistarpeita liittyi onnettomuuksien ehkäisyn riskiperusteisten mitoituserusteiden määrittämiseen ja esille tuontiin, muun asiakirjaohjauksen huomioinnin todentamiseen, onnettomuuskehityksen

⁶ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 25.6.2025.

⁷ Pelastuslaitoksen kommentit. 16.6.2025.

seurannan vaikutukset valvonnan suunnitteluun tulisi myös näkyä asiakirjoista selvemmin. Lisäksi teemavalvonnan mukaan valvontatoiminta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa vaatii myös kehittämistä riittävän palvelutason varmistamiseksi.

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmat 2024 ja 2025

Pelastuslaitoksen vuotta 2024 koskevan valvontasuunnitelman mukaan A1-A6 valvontakohteisiin oli suunniteltu 1027 määräaikaista valvontatehtävää. Tässä on pieni ero PRONTOn lukuihin nähden.

Vuoden 2025 valvontasuunnitelmassa on arvioitu vuoden 2024 valvontasuunnitelman toteutumista.

Valvontasuunnitelmaa on kehitetty vuodelle 2025 muun muassa aluehallintoviraston vuonna 2024 tekemän teemavalvonnan johtopäätösten perusteella. Suunnitelmaan on lisätty muun muassa tietoa toiminnan jatkuvuuden varmistamisesta sekä palvelutasopäätöksen ja riskienarvioinnin vaikutuksista valvontasuunnitelmaan.

Aluehallintoviraston arviointi koskien vuotta 2023

Alue on tuonut esille jo vuotta 2023 koskevassa selvityksessään kehittämistarpeita sekä henkilöstöresurssin lisäystarpeita, mutta näitä ei ole tarkemmin eritelty.

Aluehallintoviraston valvontakäynnin huomiot

Valvontakäynnillä vuonna 2024 alue on tuonut esiin, että suunniteltuihin valvonnan tavoitteisiin ei päästä ja suurimpana syynä huomattavat henkilöstöpuutteet.

Alue toi esiin, että onnettomuuksien ehkäisyn resursseja kuormittaa paljon viime vuosina tulleet lisätehtävät, kuten hyvinvointialueen mukana tuoma yhteistyö, koulutukset ja muu työ, joka on poissa lakisääteisten tehtävien tekemisestä. Lisäksi tietojärjestelmien toimimattomuus ja päällekkäisyys kuormittaa henkilöstöä.

Hyvinvointialue pyrkii edelleen kehittämään valvontatyötä aluehallintoviraston tekemän valvonnan raportin perusteella.

Hallitusohjelman tavoitteeseen tulipalojen määrän puolittamiseksi odotetaan ministeriön toimintasuunnitelmaa. Ei ole alueellisia erityisiä toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aluehallintoviraston tiedossa ei ole valvontatoiminnan osalta erityisiä puutteita tai kehittämistarpeita. Määräaikaisen valvonnan osalta on pääosin päästy tavoitteisiin. Alueen esiintuomia kehittämistoimenpiteitä pidetään oikeansuuntaisina.

1.6.2 Kemikaalilainsäädännön mukaiset valvontatehtävät

Pelastusviranomainen valvoo kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia. Toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus vaarallisen kemikaalin vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista pelastusviranomaiselle.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Kemikaalilainsäädännön mukaisissa valvontatehtävissä oli vuonna 2024 lisääntyntä palvelutarvetta. Alueen viiden kunnan pohjavesien suojelusuunnitelmien päivitystyö vaati pelastuslaitokselta resursseja ohjausryhmätyöskentelyn ja öljysäiliötietojen tuottamisen osalta. Kunnissa oli myös muita hankkeita, joihin toimitettiin tietokohteja pelastuslaitoksen valvonnassa olevista kemikaalikohteista.

Kemikaalilainsäädännön mukaisten palveluiden saatavuudessa oli puutteita. Kaikkia tulleet kemikaali-ilmoituksia ei ole saatu käsiteltyä ja käsittely on ruuhkautunut. Henkilöstöressurssissa oli puutteita. Määräaikaisessa valvonnassa kemikaaliturvallisuuteen on panostettu myös vuonna 2024 (henkilöstön koulutus), jolloin näiden yritysten arvioivan tarkastuksen riskilukuun on pystytty vaikuttamaan positiivisesti.

Palvelun kehittämistarpeena mainitaan resurssien lisääminen ja kemikaaliturvallisuusosaamisen lisääminen kaikilla valvontaa tekevillä henkilöillä. Tämä on huomioitu palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelmassa. Toiveena on ollut, että onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmä lisäisi työn tehokkuutta, jolloin resurssitarve ei olisi niin suuri.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueella on ollut puutteita kemikaalilainsäädännön mukaisen valvontatoiminnan palveluissa. Alue on tunnistanut tarpeen lisätä henkilöresursseja sekä laajentaa valvontahenkilöstön yleistä kemikaaliturvallisuusosaamista.

1.6.3 Valmiustarkastukset

Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia, joilla valvotaan pelastuslain mukaisia järjestelyjä suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin varautumiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan tarvetta valmiustarkastuksille ei ole ollut.

Kehittämistarpeena tuodaan esiin, että pelastuslaitos laatii toimintasuunnitelman valmiuden tarkastamistoiminnan aloittamiseksi palvelutasopäätöskauden (2024–2025) aikana. Suunnitelmassa määritetään valmiustarkastustoiminnan tavoitteita, tarkastusten sisältöä ja toteutustapaa. Lisäksi arvioidaan tarkastusten vaikuttavuutta, kustannustehokkuutta ja tarvittavia voimavaroja. Suunnitelmaa voidaan käyttää päätettäessä seuraavan kerran pelastustoimen palvelutasosta vuonna 2025.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alue ei ole tunnistanut tarpeita valmiustarkastuksen suorittamiseksi. Pelastuslaitos kuitenkin seuraa toimintaympäristön muutoksia ja on aloittanut laatimaan toimintasuunnitelmaa tarkastustoiminnan aloittamiseksi.

Aluehallintoviraston arvio onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Alueen onnettomuuksien ehkäisytyö on suunnitelmallista ja tietoon pohjautuvaa. Alue seuraa ja analysoi oman työn tuloksia aktiivisesti.

Alue tuottaa onnettomuuksien ehkäisyn palveluja muihin alueisiin verrattuna vähäisillä henkilöresursseilla. Palvelutasopäätöksen ja valvontasuunnitelman mukaan riskien edellyttämää valvontaa ei saada nykyisen vakituisen henkilöstön resursseilla tehtyä kokonaisuudessaan, joten kehittämistarpeeksi on tunnistettu henkilöresurssien lisääminen.

Ohjaus- ja neuvonta on toteutunut pääosin tarvetta vastaavasti. Turvallisuusviestinnän keskeiset kehittämistarpeet ovat palvelujen laajentaminen erityisryhmille, kasvavaan varautumiskoulutuskysyntään vastaaminen ja asiakaskokemuksen järjestelmällinen mittaaminen.

Alueen palontutkinta on toteutunut vähimmäistasolla. Alueella olisi tulipalojen määrään verrattuna potentiaalia tehdä tutkintaa nykyistä laajemmin. Tutkintaan osoitetut henkilöresurssit ovat verrattain pienet.

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä toteutuu alueella pääosin tarvetta vastaavasti. Niukkojen resurssien takia, joitakin viiveitä on ollut. Alue on tunnistanut kehittämistarpeita kuntien eri toimijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyen.

Alueen onnettomuuskehityksen seuranta edellyttää kehittämistoimenpiteitä. Seurannan tulisi olla kiinteä ja pysyvästi resursoitu toiminto, jolla tuotetaan ajantasaista tietoa pelastuslaitoksen palvelujen johtamisen ja suunnittelun tueksi.

Määräaikaisen valvonnan osalta on pääosin päästy tavoitteisiin. Aluehallintoviraston tiedossa ei ole valvontatoiminnan osalta erityisiä puutteita tai kehittämistarpeita.

Kemikaalilainsäädännön mukaisia valvontatehtäviä ei ole vuonna 2024 pystytty hoitamaan lakisääteisten määräaikojen puitteissa. Erityisesti kemikaalivalvonnan osalta on kehittämistarpeita henkilöresursoinnissa ja osaamisen kehittämisessä.

Valmiustarkastuksia ei ole tehty vuonna 2024. Alueella on käynnissä toimintasuunnitelman laatiminen valmiustarkastustoiminnan aloittamiseksi.

2 Pelastustoiminnan palvelut

Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on

- pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuessaa
- rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Pelastustoiminnassa tarvittavat toimenpiteet tulee voida suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

2.1 Onnettomuuskohteen tavoittamisen suorituskyky

Pelastustoiminnan toimintavalmius tulee olla toimintaympäristön riskeihin nähden riittävä. Pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu pelastusmuodostelmien toimintavalmiusajasta ja niiden suorituskyvystä. Kiireellisissä pelastustehtävissä onnistumiseen vaikuttaa se, kuinka nopeasti onnettomuuspaikalle saadaan tehtävällä tarvittava suorituskykyinen pelastusmuodostelma.

Vaativuudet toimintavalmiudelle

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa⁸ Suomi on jaettu 1 x 1 kilometrin kokoisiksi ruuduiksi. Ruudut on luokiteltu neljään riskiluokkaan (I–IV) sen perusteella, kuinka todennäköisiä pelastustoimen kiireelliset tehtävät ovat ruudun alueella. Kullekin riskiluokalle on asetettu enimmäisaika, jossa ruudut tulee tavoittaa (taulukko 5). Vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

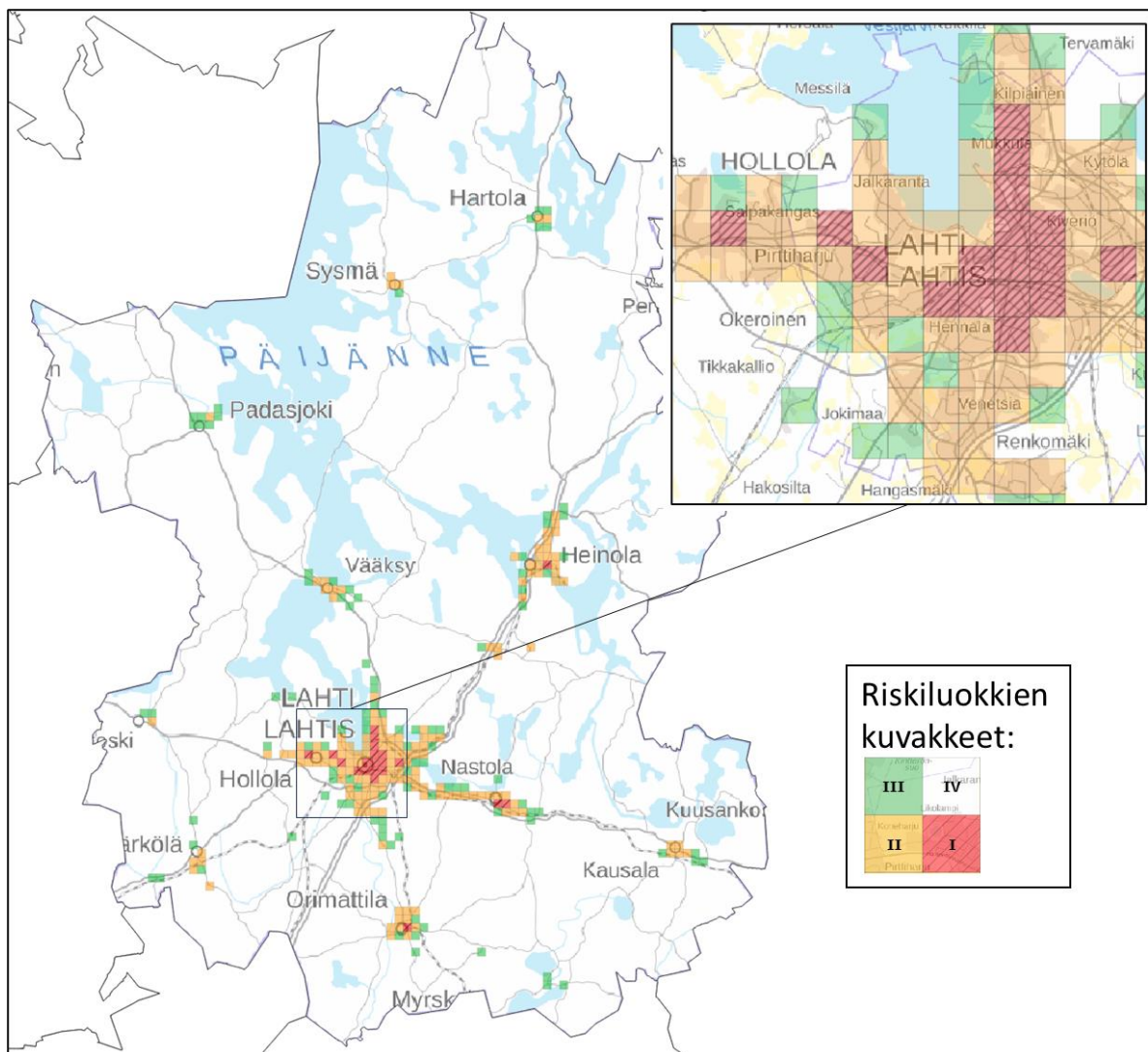
Taulukko 5: Toimintavalmiuden tavoiteajat.

Riski-luokka	1. yksikön toimintavalmiusaika	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika	Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika
I	6 min	11 min	20 min
II	10 min	14 min	30 min
III	20 min	22 min	40 min
IV	ei vaatimusta	ei vaatimusta	ei vaatimusta

Riskialuekartta

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä on määritelty, että pelastustoiminnan perusvalmiuden palvelut tuotetaan alla olevan riskialuekartan mukaisesti. Päijät-Hämeen riskialuekartta on esitetty alla kuvassa 1. Kuvassa punainen ruutu on riskiluokan I ruutu, oranssi riskiluokan II ruutu ja keltainen riskiluokan III ruutu.

⁸ Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 21/2012)

Kuva 1: Päijät-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen riskiruudut vuonna 2024

2.1.1 Ensimmäinen yksikkö

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun yksikkö on kohteessa. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

PRONTOn mukaan (taulukko 6) ensimmäisen yksikön toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 7 minuuttia 26 sekuntia vuonna 2024⁹. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 7 minuuttia 36 sekuntia, joten ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on hieman parantunut kolmeen edelliseen vuoteen verrattuna.

⁹ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

Taulukko 6: Pelastustoiminnan toimintavalmiusajat Päijät-Hämeessä vuonna 2024.

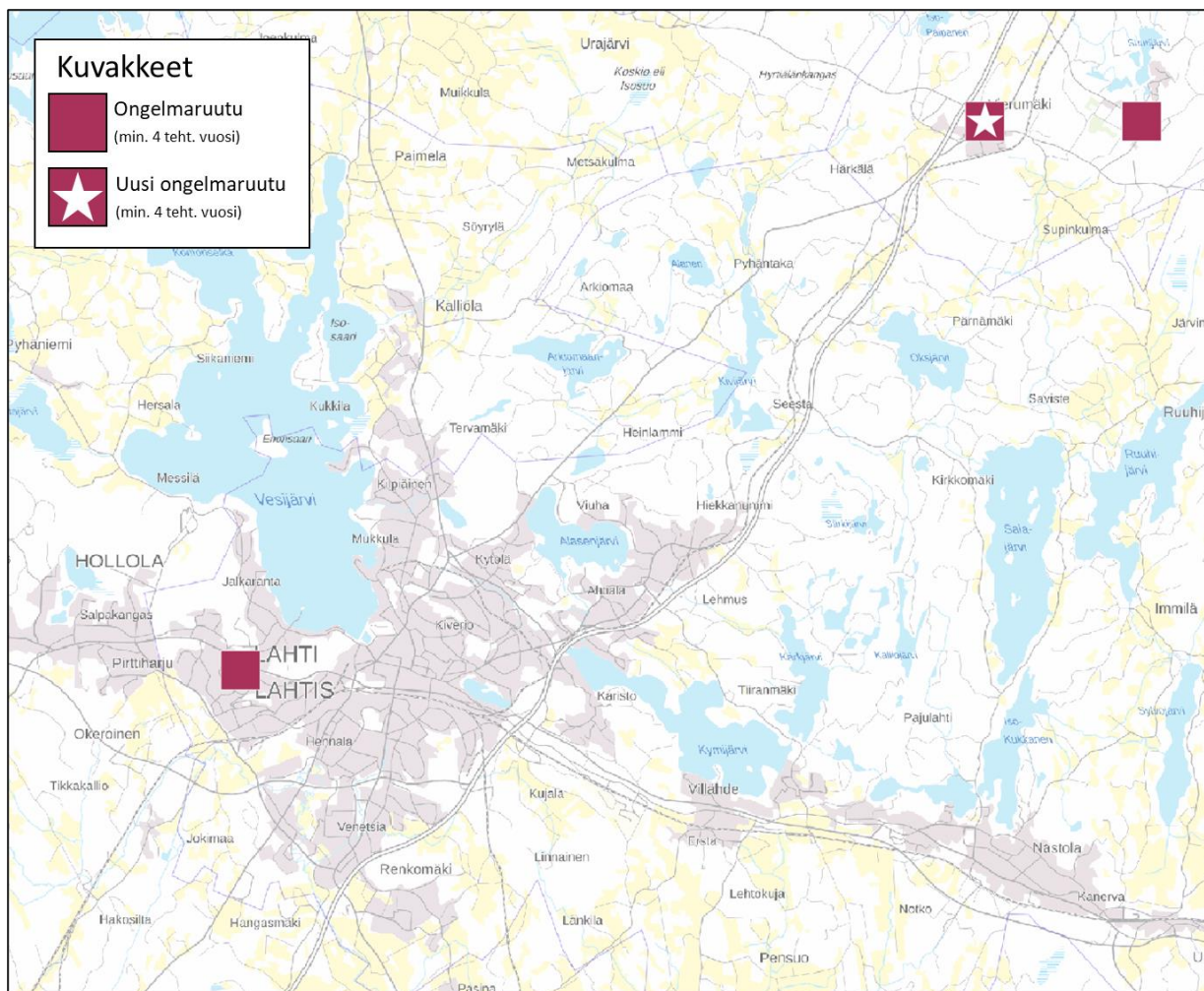
Toimintavalmiusajat Päijät-Hämeessä vuonna 2024		2021–2023 keskiarvo	Koko maa 2024
1. yksikön TVA mediaani	07:26	07:36	07:30
Pelastustoiminnan TVA mediaani	11:08	11:33	11:22
Pelastusjoukkueen TVA mediaani	15:03	15:13	15:07

Vuonna 2024 koko alueella yhteensä toteutuneen toimintavalmiusajan lisäksi aluehallintovirasto on selvittänyt oman aineistonsa avulla ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaa riskiruuduittain. Sellaisia niin sanottuja ongelmaruutuja, joissa toimintavalmiuden toteutuminen on jäänyt tavoitteesta neljänä edellisenä kalenterivuonna (2021–2024), oli Päijät-Hämeen hyvinvointialueella 5 kappaletta.

Näistä ongelmaruuduista 3 kappaletta oli sellaisia, joissa tarkastelujaksolla on ollut vähintään neljä tehtävää jokaisena tarkasteluvuonna. Yksi uusi ongelmaruutu on muodostunut vuoden 2024 lopussa Vierumäen keskusta. Muut ongelmaruudut sijaitsevat Lahden Petsamossa sekä Vierumäen urheiluopiston alueella. Ongelmaruudut on esitetty alla taulukossa 7 ja kuvassa 2.

Taulukko 7: Kooste ensimmäisen yksikön ongelmaruuduista.

Riskiluokka	Ongelmaruutuja (kpl)	Ongelmaruudut, joissa min. 4 teht.
I	1	1
II	4	2
III	0	0
Yhteensä	5	3

Kuva 2: Ongelmaruudut, joissa kaikissa vähintään 4 tehtävää / vuosi. Vuoden 2024 lopussa tullut uusi ongelmaruutu on merkitty tähtisymbolilla

2.1.2 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun vähintään neljän hengen vahvuinen pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastustoiminnan toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 11 minuuttia 8 sekuntia vuonna 2024¹⁰ (taulukko 6). Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 11 minuuttia 33 sekuntia, joten pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on aiempia vuosia paremmalla tasolla.

2.1.3 Pelastusjoukkue

Pelastusjoukkue koostuu johtajasta ja vähintään kahdesta ja enintään viidestä pelastusryhmästä. Koska todellisen pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikoja ei

¹⁰ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

ole käytettävissä, laskennallisena pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikana toimenpidetilasto PRONTO:ssa käytetään aikaväliä ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun tapahtumapaikalle on saapunut vähintään yhdeksän pelastustoimen henkilöä. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastusjoukkueen toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani koko alueella oli 15 minuuttia 3 sekuntia vuonna 2024¹¹(taulukko 6). Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 15 minuuttia 13 sekuntia, joten pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on aiempien vuosien tasolla.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuutteisiin ovat osaltaan vaikuttaneet huonot olosuhteet ja tietyt. Näiden puutteiden korjaamiseksi suunnitellut kehittämistoimenpiteet liittyvät henkilöstön osaamiseen, viranomaisyhteistyön kehittämiseen, tekniikan toimivuuden varmistamiseen, liikennevalo-ohjauksen parantamiseen ja ennakoitavissa olevien muuttujien huomioimiseen.

Muu tieto

Pelastuslaitos teki selvityksen aluehallintovirastolle ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaan liittyvistä puutteista ja suunnitelmista niiden korjaamiseksi Lahden Petsamon ja Vierumäen alueilla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiuteen liittyvät puutteet ovat huomattavuudeltaan sellaisia, joita aluehallintovirasto on päätöksellään määrännyt korjattavaksi muiden pelastuslaitosten alueilla. Päijät-Hämettä koskevat ensimmäisen yksikön toimintavalmiuteen liittyvät puutteet ovat aluehallintoviraston käsittelyssä.

Toimintavalmiuden parantamiseksi suunniteltuja kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeansuuntaisina. Samalla tulisi kuitenkin suunnitella toimenpiteet sen varalle, etteivät nyt esitetyt toimenpiteet ole riittäviä ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden parantamiseksi lain edellyttämälle tasolle.

2.2 Tulipalojen edellyttämä suorituskyky

Tulipaloihin liittyvällä suorituskyvyllä vastataan rakennuspaloihin, maastopaloihin ja muihin tulipaloihin.

Rakennuspalot voivat edellyttää savusukellusvalmiutta. Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojavarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan, savuiseen ja rajattuun sisätilaan tai työskentelyä palavan rakennuksen katolla.

Savusukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja

¹¹ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

riittävää terveydentilaa. Palavan ja rajatun sisätilan sammuttamiseen käytetään myös muita menetelmiä kuin savusukeltamista.

2.2.1 Rakennuspalojen edellyttämä suorituskky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Palvelutarpeessa ei ole tunnistettuja muutoksia. Sopimuspalokuntahenkilöstön saatavuudessa on haasteita, mikä muodostaa ongelman savusukellusvalmiuden ylläpitämiseen pienissä kunnissa. Kehittämistarpeena tuodaan esiin täydentävien sammutusmenetelmien kehittäminen.

2.2.2 Maastopalojen edellyttämä suorituskky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskky toteutui suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Ei tunnistettuja palvelutarpeen muutoksia tai kehittämistarpeita.

2.2.3 Liikennevälinepalojen edellyttämä suorituskky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskky toteutui suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Ei tunnistettuja palvelutarpeen muutoksia tai kehittämistarpeita.

2.2.4 Muiden tulipalojen edellyttämä suorituskky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskky toteutui suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Ei tunnistettuja palvelutarpeen muutoksia tai kehittämistarpeita.

2.2.5 Sammutusveden saamiseen liittyvä suorituskky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Ei tunnistettuja muutoksia palvelutarpeessa. Kehittämistarpeena sammutusvesisuunnitelman päivitys. Sammutusvesisuunnitelman kehittämisestä Päijät-Hämeen pelastuslaitoksessa on valmistunut opinnäytetyö vuonna 2024 ja sen pohjalta tehtävä suunnitelman päivitystyö on käynnissä.¹²

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella tulipaloihin liittyvän suorituskvyn riittävyyttä ei pystytä arvioimaan. Tiedossa ei kuitenkaan ole suorituskvyn liittyviä erityisiä puutteita.

Sammutusveden saamisen suorituskky ja sen kehittäminen perustuvat sammutusvesisuunnitelmaan, jonka päivittäminen on viivästynyt. Sammutusvesisuunnitelman päivittäminen tulisi saattaa loppuun viipymättä ja tämän jälkeen aloittaa tarvittavat toimenpiteet riittävän sammutusveden saamisen suorituskvyn turvaamiseksi.

¹² Pelastuslaitoksen kommentit. 17.6.2025.

2.3 CBRNE-onnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky

CBRNE-onnettomuuksilla tarkoitetaan onnettomuuksia, joissa on osallisena kemiallisia aineita (C), biologisia taudinaiheuttajia (B), radioaktiivisia aineita (R), ydinenergiaa (N) tai räjähteitä (E).

Kemikaalionnettomuuksien torjuntaa tehdään tarvittaessa kemikaalisukelluksella, jolla tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta- tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä.

Kemikaalisukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskyky toteutui suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Ei tunnistettuja muutoksia palvelutarpeessa. Kehittämistarpeina mainitaan puhdistuslinjaston kehittäminen vastaamaan valtakunnallisia suorituskykyvaatimuksia.

Muu tieto

Aluehallintovirasto on ulkoisia pelastussuunnitelmia koskevien suuronnettomuusharjoitusten valvonnassa havainnut, että harjoitukset ovat laadukkaita sekä ylläpitävät ja kehittävät CBRNE-onnettomuuksien edellyttämää suorituskykyä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella CBRNE-onnettomuuksiin liittyvän suorituskyvyn riittävyyttä ei pystytä arvioimaan. Tiedossa ei kuitenkaan ole suorituskykyyn liittyviä erityisiä puutteita.

2.4 Vesipelastamisen suorituskyky

Vesipelastamista on venekaluston avulla tehtävä pelastustoiminta ja pintapelastus sekä vesisukellus. Pintapelastus tarkoittaa veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa. Vesisukellus tarkoittaa vesisukelluslaitetta ja -varustusta edellyttävää ihmisen tai omaisuuden pelastamista ja ympäristövahingon torjuntaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskyky toteutui suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Kehittämistarpeena on käyttöään ylittäneen venekaluston uusiminen. Venekaluston määrästä ja tarpeesta on tarkoitus tehdä selvitys ja hankintoja on sisällytetty investointisuunnitelmaan.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella vesipelastamisen suorituskyvyn riittävyyttä ei pystytä arvioimaan, mutta kaluston vanheneminen uhkaa riittävän suorituskyvyn ylläpitämistä. Tiedossa ei kuitenkaan ole tällä hetkellä suorituskykyyn liittyviä erityisiä puutteita.

Kaluston ikääntymisen edellyttämiä kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeansuuntaisina.

2.5 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan suorituskyky

Ympäristövahinkojen pelastustoiminnalla tarkoitetaan öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskyky toteutui suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Ei tunnistettuja muutoksia palvelutarpeessa. Kehittämistarpeena on käyttöiän ylittäneen venekaluston uusiminen, koska korjausvelkaa on kertynyt öljysuojarahaston avustusten poistuttua. Öljyntorjuntasuunnitelman päivittäminen on suunniteltu tehtäväksi tällä palvelutasopäätöskaudella. Venekaluston lisäksi on tarkoitus toteuttaa muita kalustoinvestointeja.

Muu tieto

Aluehallintovirastot toteuttavat ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden teemavalvonnan vuoden 2025 aikana. Teemavalvonta on arviota kirjoitettaessa kesken. Teemavalvonta on tehty ensimmäisen kerran vuonna 2022 ja pelastuslaitosten on tullut kehittää toimintaansa kehityssuunnitelmiin perustuen. Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen suunnitelmat olivat öljyntorjuntapainotteisia ja niiden päivitystyössä on tullut huomioida laajempi ympäristövahinkojentorjunnan näkökulma.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen riskien edellyttämä ympäristövahinkojen torjuntataso on A, joka saavutettiin vuoden 2022 valvonnassa.

Öljyntorjuntasuunnitelman päivittämiseen liittyviä kehittämistoimenpiteitä voidaan pitää oikeansuuntaisina.

Annetun selvityksen perusteella ympäristövahinkojen edellyttämää pelastustoiminnan suorituskyvyn riittävyyttä ei pystytä arvioimaan.

2.6 Korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyky

Korkealta tai alhaalta pelastaminen sisältää ajoneuvokalustolla ja köysipelastamisella tehtävät korkealta tai alhaalta pelastamisen toimenpiteet ja työskentelyn alueella, jossa on putoamisvaara. Putoamisvaarallisella alueella työskentely voi olla henkisesti ja fyysisesti vaativaa työtä, jonka turvallinen suorittaminen asettaa tekijälle terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyviä erityisvaatimuksia.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskyky toteutui suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Ei tunnistettuja palvelutarpeen muutoksia tai kehittämistarpeita.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyvyn riittävyyttä ei pystytä arvioimaan. Tiedossa ei kuitenkaan ole suorituskyyyn liittyviä erityisiä puutteita.

2.7 Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyy

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suorituskyy toteutui suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Ei tunnistettuja palvelutarpeen muutoksia tai kehittämistarpeita.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella liikennepelastamisen suorituskyvyn riittävyyttä ei pystytä arvioimaan. Tiedossa ei kuitenkaan ole suorituskyyyn liittyviä erityisiä puutteita.

2.8 Väestön varoittamisen suorituskyy

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa ja varoittamiseen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Selvityksen mukaan väestön hälyttämisen palvelutarpeessa ei ole ollut muutoksia. Kiinteiden väestöhälyttimien teoreettisella kuuluvuusalueella asuu 80 % maakunnan väestöstä.

Hälytinkaluston kehittämissuunnitelmaa toteutetaan palvelutasopäätöksen mukaisesti. Kehittämistarpeet liittyvät hälytinten sijoitteluun ja uusien hälyttimien hankkimiseen.

Alueen selvityksen mukaan väestöhälyttämisen taso on keskimääräistä parempi verrattuna valtakunnalliseen arvioon teoreettisesta kuuluvuusalueesta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastuslaitos ei tuo selvityksessään esille erityisiä kehittämiskohtia ja kokee suorituskyvyn olevan keskimääräistä parempi. Pelastuslaitoksen on kuitenkin huolehdittava riskiperusteisesta hälytinten kattavuudesta, ja että erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden vaara-alueilla on väestön varoittamiseen tarvittava riittävä suorituskyy.

2.9 Muiden paikallisten riskien edellyttämät suorituskyyt

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Selvityksessä on tuotu esiin, että muut paikallisten riskien edellyttämät suorituskyyt toteutuivat suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Selvityksessä ei kuitenkaan avattu, mitä näillä suorituskyyillä tarkoitetaan.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Annetun selvityksen perusteella muiden paikallisten riskien edellyttämien suorituskyyjen riittävyyttä ei pystytä arvioimaan.

2.10 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat

Pelastuslaitoksen on huolehdittava riittävästä pelastustoiminnan henkilöstövoimavaroista. Niitä tarkasteltaessa on huomioitava ainakin henkilöstövoimavarojen määrä, osaamisen ylläpito ja kehittäminen sekä henkilöstön fyysinen toimintakyky.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastustoiminnan henkilöstön riittävyys Päijät-Hämeen pelastuslaitoksella vastasi palveluiden edellyttämää tarvetta vuonna 2024. Henkilöstöresurssien määrää tulee kuitenkin arvioida uudelleen uuden pelastustoimen toimintavalmiusohjeen sekä toimintavalmiudessa havaittujen puutteiden perusteella.

Osaamisen ylläpito toteutui tavoitteiden mukaisesti. Toteutumista seurataan erillisen tietojärjestelmän avulla. Merkittäviä kehittämistarpeita ei ole havaittu.

Fyysisen toimintakyvyn seuranta toteutui tavoitteiden mukaisesti. Haasteeksi on tunnistettu henkilöstön ikääntyminen, joka voi heikentää fyysistä toimintakykyä tulevaisuudessa.

Muu tieto

Päijät-Hämeen pelastuslaitos laati pyynnöstä aluehallintovirastolle selvityksen siitä, millä tavoin pelastuslaitos pitää kirjaa henkilöstön altistumisista ja erityistä vaaraa aiheuttavien työtehtävien edellyttämistä harjoituksista. Henkilöstön altistumistietojen kirjaamisen ja säilyttämisen osalta havaittiin puutteita, ja asia saatettiin aluehallintoviraston työsuojelulle tiedoksi ja valvottavaksi. Harjoitusten kirjaamisen osalta ei havaittu huomattavia puutteita.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön voimavarat vastasivat tarvetta vuonna 2024.

Selvityksen perusteella ei osaamisenhallinnan riittävyyttä voida arvioida, mutta tiedossa ei ole siihen liittyviä erityisiä puutteita. Henkilöstön altistumistietojen hallinnassa on puutteita.

Selvityksen perusteella ei fyysisen toimintakyvyn seurannan riittävyyttä voida arvioida, mutta tiedossa ei ole siihen liittyviä erityisiä puutteita. Henkilöstön altistumistietojen kirjaamiseen ja tietojen säilyttämiseen liittyviä ohjeita ja käytäntöjä tulee kehittää.

2.11 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Kalustovoimavarat ovat toteutuneet asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Alueella aloitettiin vuonna 2024 hanke kalustohallintajärjestelmän käyttöönottamiseksi¹³. Järjestelmä parantaa hankintojen suunnittelua, kaluston ylläpitoa ja

¹³ Pelastuslaitoksen kommentit. 16.6.2025.

uudistamistarpeiden hallintaa. Hankintatarpeet on huomioitu investointisuunnitelmassa, joskin investointien viivästyttäminen kasvattaa investointivelkaa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen pelastustoiminnan kalustovoimavarat ovat vastanneet suorituskyykyvaatimuksia. Investointien viivästyttäminen kasvattaa kuitenkin investointivelkaa, mikä voi pitkällä aikavälillä heikentää pelastuslaitoksen suorituskyykyä ja palvelujen laatua.

2.12 Paloasemat ja muut kiinteistöt

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alue on todennut selvityksessään, että kiinteistöihin ei kohdistu tällä hetkellä aiemmista suunnitelmista poikkeavia tarpeita. Palvelutasopäätöksen mukaisesti alue pyrkii kehittämään paloasemia puhtas paloasemamallin mukaisiksi. Alue ei ole selvityksessään avannut tarkemmin paloasemiin ja muihin kiinteistöihin liittyviä tarpeita ja hankkeita. Investointisuunnitelmasta kuitenkin käy ilmi, että kiinteistöjä kehitetään muun muassa rakentamalla alueelle sote-pela-keskuksia.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen selvitys kiinteistöistä on suppea. Tietoa kiinteistökokonaisuuden kehittämisestä sisältyy investointisuunnitelmiin. Alueen toimenpiteiden voidaan arvioida olevan oikeansuuntaisia. Tarkempaa arviointia annetut tiedot eivät mahdollista.

2.13 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, ja pelastustoimen muodostelmalla on aina johtaja. Yhteistoimintatilanteissa, joissa pelastustoimintaan osallistuu useampi viranomainen, pelastusviranomainen toimii yleisjohtajana. Pelastustoiminnan johtamisesta laaditaan tarvittavat suunnitelmat, joissa määritellään riskien ja uhkien edellyttämät johtamisjärjestelyt eri laajuisissa ja myös pitkäkestoisissa tilanteissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Pelastustoiminnan johtamisen suorituskyykyssä ei ole tapahtunut muutoksia, ja se on toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Johtamisjärjestelmän kehittämisessä seurataan valtakunnallista ohjausta, mutta uusia investointeja ei ole suunnitteilla. Sopimuspalokuntien hälytyksissä ryhmänjohtajasta vastaa sopimuspalokunta itse, mutta pelastustoiminnan johtajana toimii aina pelastusviranomainen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Selvityksen perusteella pelastustoiminnan johtamisen suorituskyky on toteutunut riittävällä tasolla toteutuneisiin tehtäviin nähden.

Kehittämistarpeena on järjestää jatkossa pelastustoiminnan johtamisen suorituskyky siten, että se vastaa sisäministeriön valtakunnallisia ohjeita, ja ottaa huomioon yhteistyöalueella sovitut johtamiskäytännöt sekä pelastustoiminnassa tarvittavan kansallisen ja kansainvälisen avun järjestämisen.

2.14 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy järjestämisvastuu ja vastuu palvelujen asianmukaisen hoitamisen valvonnasta.

Alueella ei ole edellä kuvattua asianmukaisuuden valvonnan tehtävää.

2.15 Pelastusviranomaisen antama virka-apu

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan virka-apun antaminen toteutui asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Alueella ensihoidolle annettava virka-apu on maksutonta. Myös muilta osin virka-apu on pääosin maksutonta, mutta joissain tapauksissa sovitaan erikseen kulujen kattamisesta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aluehallintovirasto ei voi annetuilla tiedoilla arvioida virka-apun toteutumista tarkemmin. Alueen selvityksen mukaan virka-apun antaminen toteutui tarvetta vastaavasti. Alue voi tarvittaessa laskuttaa virka-avusta syntyneitä kuluja.

2.16 Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen suorituskyky

Pelastustoimi osallistuu pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon.

2.16.1 Kansainvälisen avun antamisen suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan kansainvälisen avun antamisen suorituskyky toteutui asetettujen tavoitteiden mukaisesti, ja kokonaisuus vastaa valtakunnallista

tasoa. Suunnitelma valmiuden ylläpidosta on selvityksen mukaan tehty. Selvityksen mukaan pelastuslaitos ei kuitenkaan ylläpidä avun antamiseen liittyvää erityisvalmiutta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen antamien tietojen mukaan kokonaisuus on toteutunut tavoitteiden mukaisesti, ja alueella ei ole avun antamisen osalta erityistä suorituskkyä. Alueen selvityksen sisältämät tiedot ovat puutteellisia, joten tarkempaa arviointia suorituskyn toteutumisesta ei voida tehdä.

2.16.2 Kansainvälisen avun vastaanottamisen suorituskky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen antaman selvityksen mukaan kansainvälisen avun vastaanottamisen suorituskky toteutui sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Alue arvioi, että suorituskky vastaa valtakunnallista tasoa viitaten siihen, että yleisesti avun vastaanottamisen järjestelyt ovat kesken.

Pelastuslaitos on laatinut ohjeistuksen avun vastaanottamisesta. Ohje perustuu kansalliseen HNS-ohjeistukseen (Host Nation Support) ja asiaan liittyvä henkilöstö on perehdytetty toimintaan. HNS-valmiutta ylläpidetään normaalivalmiuden pohjalta ja erityisjärjestelyjä tehdään tarpeen mukaan. Toiminnassa sovelletaan sekä HNS-ohjeistusta sekä pelastuslaitosten keskinäisen avunannon ohjeistuksia.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueella on olemassa oma ohjeistus avun vastaanottamiseen liittyen. Kokonaisuus kansainvälisen avun vastaanottamisessa edellyttää kuitenkin vielä kansallisella tasolla suunnittelua sekä vastuiden ja velvoitteiden sopimista. Alueen suositellaan olemaan aktiivinen kehittämistyössä, joka edellyttää yhteistoimintaa muiden pelastuslaitosten ja erityisesti avun vastaanottamista koordinoivan Helsingin pelastuslaitoksen kanssa.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoiminnan palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Ensimmäisen pelastustoiminnan yksikön toimintavalmiudessa on puutteita, joiden käsittely on aluehallintovirastossa kesken.

Alueen esittämiä kehittämistoimenpiteitä toimintavalmiuden parantamiseksi voidaan pitää oikeansuuntaisina. Samalla tulisi kuitenkin suunnitella toimenpiteet sen varalle, etteivät nyt esitetyt toimenpiteet ole riittäviä ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden parantamiseksi lain edellyttämälle tasolle.

Pelastustoiminnan suorituskyyvyt vastaavat suurelta osin tarvetta. Alue on kuitenkin tunnistanut tarpeita kehittää toimintaa, jotta palvelut vastaavat myös tulevaisuudessa alueen tarpeita.

Sopimuspalokuntahenkilöstön saatavuudessa on havaittu haasteita, mikä muodostaa ongelman savusukellusvalmiuden ylläpitämiseen pienissä kunnissa.

Tunnistettu lisäksi kehittämistarpeena täydentävien sammutusmenetelmien kehittäminen. Sammutusvesisuunnitelma edellyttää päivittämistä.

Vesipelastamisen suorituskyyky on tällä hetkellä hyvä, mutta venekaluston ikääntyminen voi jatkossa heikentää vesipelastusvalmiutta sekä öljyntorjuntavalmiutta.

Henkilöstövoimavarat vastaavat tarvetta, joskin sopimuspalokuntalaisten osalta on havaittavissa paikoin toiminnan hiipumista.

Alueen investointeja on jouduttu siirtämään. Kaluston ikääntyminen investointien viivästymisen vuoksi uhkaa heikentää sekä toiminnan laatua että työturvallisuutta.

Kansainvälisen avun vastaanottaminen edellyttää vielä vastuiden ja velvoitteiden tarkempaa sopimista muiden toimijoiden kanssa.

3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

Tämä luku käsittelee suunnitelmia, joita pelastuslaitoksen on tehtävä pelastuslain mukaan. Suunnitelmat ovat arvioinnin kohteena olevien pelastustoimen palvelujen tuottamista tukevia asiakirjoja. Aluehallintovirasto arvioi suunnitelmien laatimista ja toteutumista hyvinvointialueen antaman selvityksen perusteella.

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain mukaan laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla.

3.1 Hälytysohje

Pelastuslaitoksen tulee laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten ja Hätäkeskuslaitoksen kanssa. Hälytysohje on laadittava siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä hyvinvointialueelta ne ovat.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan hälytysohje on laadittu eikä siinä ole päivitystarvetta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alue on laatinut hälytysohjeen, eikä siinä ole havaittu kehittämistarvetta. Alueen tulee jatkossa huolehtia tarvittavista hälytysohjeen päivityksistä liittyen YT-alueen pelastuslaitosten yhteistoimintaan.

3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa. Pelastuslaitoksen tulee myös laatia yhteistyössä pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pelastuslaitosten tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan keskinäisen avunannon suunnitelmat ovat osittain ajan tasalla.

Alue toi vuotta 2023 koskevassa selvityksessään esille, että alue on suunnitellut pelastustoiminnan suunnitelmien riittävän kehittämisen ja yhteensovittamisen saavuttamiseksi yhden henkilötyövuoden resurssilisäystä. Selvityksen mukaan kyse oli pelastustoiminnan kehittämisestä ja yhdenmukaistamisesta, jonka tavoitteena oli tehokas pelastustoiminnan johtaminen sekä tilannekuvan

kokoaminen, analysointi, johtopäätösten tekeminen ja jakaminen kaikissa turvallisuustilanteissa. Resurssilisäys oli suunniteltu hankkeena, mutta hanke ei toteutunut vuonna 2024 säästöjen vuoksi.¹⁴

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Keskinäisen avun annon suunnitelmat tulee saattaa ajan tasalle. Alueen tulee olla aktiivisesti mukana YT-alueen pelastuslaitosten välillä laadittavien suunnitelmien ja sopimusten valmistelussa.

3.3 Yhteistyösuunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan keskinäisen avunannon suunnitelmat ovat osittain puutteellisia.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen tulee saattaa yhteistyösuunnitelmat ajan tasalle.

3.4 Onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Pelastuslaitos vastaa hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämien pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien laatimisesta, mukaan lukien sammutusvesisuunnitelmasta.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Suunnitelmat ovat pääosin ajan tasalla. Erityisiä kehittämistarpeita ei ole tuotu selvityksessä esille.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueen suunnitelmat vastaavat pääosin tarvetta. Erityisiä kehittämistarpeita ei ole havaittu.

3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on pelastuslain mukaisesti ydinenergialaitos, tuotantolaitos, kaivannaisjätteen alue, vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävä ratapiha tai satama-alue. Pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan on huolehdittava

¹⁴ Pelastuslaitoksen kommentit. 16.6.2025.

yhteistyössä suunnitelmasta tiedottamisesta ja järjestettävä harjoituksia pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi. Ulkoisen pelastussuunnitelman edellyttäviä kohteita on hyvinvointialueilla vaihteleva määrä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Selvityksen mukaan ulkoiset pelastussuunnitelmat ovat olleet selvityksen antamishetkellä ajan tasalla eikä niissä ole tunnistettu kehittämistarpeita. Myös ulkoisten pelastussuunnitelmien harjoitukset on toteutettu säännöllisesti määräaikoja noudattaen.

Muu tieto

Aluehallintoviraston ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyvän valvontatehtävän mukaan alueella on kuusi ulkoisen pelastussuunnitelman (UPS)-kohdetta. UPS-harjoituksista pelastuslaitos on viime vuosina suoriutunut esimerkillisesti, ja näitä harjoituksia olisi hyvä muiden pelastuslaitosten käydä vertaisarvioimassa.

Suunnitelmat ovat yhtä kohdetta lukuun ottamatta SM ohjeen 2021:2 mukaisella pohjalla.

Turvallisuustiedotteet eivät ole kaikilta osin ajan tasalla. Yleisötiedotteiden jakelu ei ole tiedossa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aluehallintoviraston arvion perusteella pelastuslaitoksella ei ole havaittu erityisiä puutteita erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisissa pelastussuunnitelmissa tai niihin liittyvissä harjoitteluissa. Kehittämistarpeita on turvallisuustiedotteiden laadinnassa ja jakelussa.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoimen suunnitelmien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Alueen suunnitelmakokonaisuus on selvityksen sisältämän tiedon perusteella verrattain hyvällä tasolla, mutta alue on tunnistanut myös puutteita ja päivitystarpeita. Yksi keskeinen päivitystarve on tarvittavat muutokset hälytysohjeeseen liittyen YT-alueen pelastuslaitosten yhteistoimintaan. Myös keskinäisen avunannon suunnitelmiin sekä yhteistyösuunnitelmiin tulee tehdä tarvittavat muutokset YT-alueen pelastuslaitosten välille.

Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisissa pelastussuunnitelmissa tai niihin liittyvissä harjoitteluissa ei ole havaittu erityisiä puutteita tai kehittämistarpeita.

4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna sopimuspalokuntia ja muita organisaatioita ja henkilöitä. Hyvinvointialue päättää, missä laajuudessa se käyttää vapaaehtoisia pelastustoiminnan palvelujen tuottamisessa.

Sopimuspalokuntien lisäksi pelastustoimen tehtävissä voidaan käyttää apuna muitakin toimijoita, kuten meri- ja järvipelastusyhdistysten yksiköitä, vapaaehtoista pelastuspalvelua, pelastusalan liittoja, pelastuskoiria sekä radioamatöörejä ja muita vapaaehtoistoimintaan perustuvia organisaatioita ja järjestöjä.

Tässä luvussa arvioidaan pelastustoimen vapaaehtoistoimintaan liittyvien tehtävien hoitamista, palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä niiden kehitystarvetta.

4.1 Sopimushenkilöstön, sivutoimisen henkilöstön sekä vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palvelujen tuottamisessa

Päijät-Hämeessä sekä päätoimisella että sivutoimisella ja sopimushenkilöstöllä hoidettujen pelastustoiminnan tehtävien määrä vuonna 2024 oli 3979 tehtävää. Pelkästään sivutoimisella ja sopimushenkilöstöllä hoidettujen pelastustoiminnan tehtävien määrä oli 437 (ei sisällä pelastustoiminnan johtamista).

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Päijät-Hämeen sopimuspalokuntatoiminta rakentuu aluesopimukselle ja palokuntakohtaisille sopimuksille, jotka määrittävät yhteistyön pelastuslaitoksen kanssa. Sopimuspalokunnilla on oma edustajansa pelastustoimen työryhmissä, joiden päätöksillä on suora vaikutus arkeen. Se osaltaan turvaa palokuntien äänen kuulumisen toimintaa koskevassa päätöksenteossa. Pelastuslaitos on lisäksi nimennyt yhden pääyhteyshenkilön koordinoimaan sopimuspalokuntatoimintaa koko alueella, ja jokaiselle palokunnalle on osoitettu vastuupalomestari, joka huolehtii päivittäisestä yhteydenpidosta ja operatiivisista järjestelyistä. Yhteistä kehittämistä tukee pelastuslaitoksen sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisverkosto. Yhteistyötä varmistetaan myös sillä, että sopimuspalokuntien edustaja osallistuu pelastustoimen johtoryhmän työskentelyyn.

Sopimuspalokuntien toiminta toteutui pääosin aluesopimuksen ja palokuntasopimuksien mukaisesti. Varallaolo Asikkalassa toteutui vaillinaisesti ja palokuntasopimus Vierumäen vpk:n kanssa irtisanottiin 19.12.2024 päättyväksi 31.12.2025. Pelastuslaitoksen mukaan Vierumäen VPK:n toiminnalla ei ole käytännössä merkitystä alueen toimintavalmiusaikojen hallinnassa, kun tarkastellaan toimintavalmiusaikatilastoja ja sitä, mitä palokunnalta voidaan järjestelmä ja etäisyydet huomioon ottaen kohtuudella odottaa¹⁵.

¹⁵ Pelastuslaitoksen kommentit. 16.6.2025.

Asetetut valmiudet, joita ei vuonna 2024 tarvittu, liittyvät enemmän häiriö- ja poikkeusoloihin. Tällaisia valmiuksia olivat sopimuspalokuntien erikoistumiset, kuten esimerkiksi viranomaissähköverkon sähkönsaannin varmentaminen ja henkilöpuhdistuslinjaston käyttäminen.

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistämistä, (muu kuin sopimuspalokuntatoiminta), selvitetään palvelutasopäätöskaudella sisäministeriön ohjeistukseen perustuen. Kehitysselvityksen tavoitteena on, että pelastustoiminnassa käytettävien vapaaehtoisten ja järjestötoimijoiden toimintaedellytyksiä kyetään parantamaan ja vapaaehtoisten voimavaroja kyetään käyttämään tarkoituksenmukaisesti.

Sopimuspalokuntatoimintaa kehitetään sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisohjelman mukaisesti. Lisäksi jatketaan aloitettujen kehittämistoimenpiteiden vakiinnuttamista osaksi toimintaa, esimerkiksi hälytysosastolaisten terveystarkastukset ja täydentävien sammutusmenetelmien hyödyntäminen.

Muu tieto

Alueen palvelutasopäätöksessä on päätetty, että sopimuspalokunnat osallistuvat pelastustoimintaan aluesopimusten ja palokuntasopimusten ehtojen mukaisesti sekä hälytysosastojen henkilömäärää pyritään ylläpitämään. Lisäksi sopimuspalokuntien pelastustoiminnan toimintamenetelmiä kehitetään.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alue nojaa palvelujen tuottamisessa keskeisesti sopimuspalokuntiin ja muuhun vapaaehtoishenkilöstöön. Sopimuspalokuntatoiminnan hiipumisesta on osittain nähtävissä merkkejä alueella. Vierumäen VPK:n palokuntasopimuksen päättyminen on omiaan heikentämään entisestään pelastuslaitoksen toimintaedellytyksiä Vierumäen urheiluopiston alueella, mikä on pitkäaikainen ongelmaruutualue.

4.2 Pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön, sopimuspalokunnan henkilöstön sekä vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä. Vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytysten edistäminen sisältää taloudellista tukea, koulutuksellista tukea tai muuta yhteistyötä vapaaehtoisten organisaatioiden kanssa. Toimenpiteiden tulisi näkyä kirjattuina tavoitteina ja toimenpiteinä muun muassa pelastuslaitosten toimintasuunnitelmissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Vuonna 2024 vapaaehtoistoiminnan edistämiseen ei kohdistunut toimintaympäristöstä tai palvelutarpeesta johtuvia muutoksia. Hyvinvointialueen 15 %:n toimitiläsäästötavoite tulee kuitenkin vaikuttamaan pelastustoimen tilaratkaisuihin, ensisijaisesti täydennyspalokuntien asemapaikkoihin, mutta pelastustoimi pyritään säilyttämään lähipalveluna riittävän paloasemaverkon turvin.

Sopimuspalokuntien palvelukykyä vahvistettiin Sopimuspalokuntatoiminnan kehittäminen -hankkeella: 37 palokuntalaista suoritti C-ajokortin, valmiuspalokunnille hankittiin sammutussauvoja sekä sammutus- ja tuuletusputkia, ja 92 henkilöä koulutettiin PRONTO-järjestelmän käyttäjiksi.

Alueen tavoitteena on parantaa järjestöjen toimintaedellytyksiä ja hyödyntää vapaaehtoisia tarkoituksenmukaisesti. Sopimuspalokuntatoimintaa kehitetään jatkossakin ohjelman mukaisesti sekä vakiinnutetaan käynnistettyjä toimenpiteitä, kuten hälytysosastolaisten terveystarkastuksia ja täydentävien sammutusmenetelmien käyttöä.

Muu tieto

Alueen palvelutasopäätöksessä on päätetty, että alueellisen sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisverkoston toimintaa jatketaan ja sopimuspalokuntavastuuhenkilötoiminta on aktiivista ja aloitteellista. Lisäksi on päätetty, että sopimuspalokuntien edustus on kaikissa sellaisissa pelastustoimen elimissä, joiden toiminnalla on välitön vaikutus sopimuspalokuntien päivittäiseen toimintaan. Lisäksi pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntien viestintää, koulutusta ja jäsenhankintaa.

Alue on edistänyt erillisessä hankkeessa sopimuspalokuntatoimintaa. Hankkeessa edistettiin sopimuspalokuntalaisten ajokorttikoulutusta, hankittiin ja koulutettiin täydentäviä sammutusmenetelmiä ja koulutettiin henkilöstöä PRONTO:n käyttöön. Hankkeen loppuraportti julkaistiin helmikuussa 2025.¹⁶

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Sopimuspalokuntien heikentyvät edellytykset tuottaa savusukellusvalmiutta ovat uhka koko alueen kattavalle suorituskyvylle. Alue on edistänyt sopimuspalokuntien toimintaa ja palvelukykyä. Pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön, sopimuspalokunnan henkilöstön sekä vapaaehtoistoiminnan edistämistä ja toimintojen kehittämistä tulee jatkaa aktiivisesti.

4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan henkilön terveystarkastukset

Jos sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluva savusukeltaja tai muuta vastaavaa raskasta työtä tekevä henkilö ei ole oikeutettu työsuhteen perusteella työterveyshuoltoon, hänelle on järjestettävä työterveyshuoltolain mukaisia tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisevillä palveluilla ja terveystarkastuksilla on tarkoitus ehkäistä ja torjua pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvia terveysvaaroja ja -haittoja ja suojella henkilön turvallisuutta, työkykyä ja terveyttä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen työterveyspalveluita tuottavan yrityksen kilpailutus ja vaihto hyvinvointialueella aiheutti velkaa työterveystarkastuksiin sekä viivästytti

¹⁶ Pelastuslaitoksen kommentit. 17.6.2025.

merkittäväällä tavalla sopimuspalokuntien hälytysosastolaisia koskevan terveystarkastusuudistuksen toteuttamista.

Välttämättömät terveystarkastukset, kuten tarkastukset ennen kurssille osallistumista sekä määräaikaistarkastukset savusukeltajille kuitenkin toteutuivat. Sopimuspalokuntien hälytysosastolaisia koskevan terveystarkastusuudistuksen toimeenpanoa jatketaan yhdessä työterveyspalveluita tuottavan yrityksen kanssa.

Hyvinvointialueen järjestämät työterveyshuollon palvelut on tarkoitettu hälytysosastoihin kuuluville sopimuspalokuntalaisille. Tämä ei koske nais-, nuoriso- tai esimerkiksi veteraanitoimintaa. Terveystarkastukset hälytysosastojen sopimushenkilöstölle toteutuvat erikseen määritettävien määräaikojen mukaisesti, mikäli henkilö ei kuulu osaamisensa perusteella jonkin tietyn määräjän piiriin.

Muu tieto

Alueen palvelutasopäätöksessä on päätetty, että pelastuslaitos vastaa vuosittaisten työtervestarkastusten järjestämisestä savusukellusta tekeväälle henkilöstölle ja muille hälytysosastoihin kuuluvalla henkilöstölle. Lisäksi tarkastukset järjestetään sopimuspalokuntien henkilöstölle kursseille hakeutumisen yhteydessä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alueella terveystarkastukset ovat toteutuneet vähimmäistasolla työterveyspalvelusopimuksissa tulleista muutoksista huolimatta. Jonkin verran viivästymistä tarkastuksissa kuitenkin on. Työterveyshuollon palvelut koskevat vain hälytysosastoihin kuuluvia.

4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Pelastustoimintaan osallistuvalta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Työterveyspalveluiden keskittäminen ja heikentynyt saatavuus vaikeuttivat sopimuspalokuntien koulutusten järjestämistä, mutta muut toimintaympäristön muutokset eivät juurikaan vaikuttaneet koulutusten toteuttamiseen. Vuonna 2024 koulutukset toteutuivat suunnitellusti: järjestettiin ensivaste-, savusukellus-, sammutustekniikka- ja pelastustoiminnan peruskurssit sekä palokuntien ensiapukurssi. Kehittämistarpeita ovat työterveyspalvelujen sujuvuuden varmistaminen koulutusaikatauluissa, pätevien kouluttajien rekrytointi ja sitouttaminen, kurssien koettu pituus sekä opetussuunnitelman muutokset. Erityisesti savusukelluskurssin edellyttämä sammutustekniikkakurssi lisää koulutuskuormaa ja saattaa vähentää sopimuspalokuntien savusukeltajien määrää, mikä korostaa täydentävien sammutusmenetelmien merkitystä tulevaisuudessa.

Muu tieto

Alueen palvelutasopäätöksessä on päätetty, että sopimuspalokuntien koulutukset toteutetaan aluesopimuksen ja pelastuslaitoksen pelastustoiminnan koulutussuunnitelmien mukaan.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alue huolehtii koulutuksen tarjoamisesta, ja tarjosi suunnitellut koulutukset vuonna 2024. Alue on kuitenkin havainnut kehittämistarpeita koulutuksessa, ja haasteita koulutuksiin osallistumisessa.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Hyvinvointialue nojaa palvelutuotannossaan merkittävästi vapaaehtoistoimintaan ja sopimuspalokuntiin. Toimintaa on edistetty pääosin palvelutasopäätöksen mukaisesti. Sopimuspalokunnat osallistuvat pelastustoimintaan aluesopimusten ja palokuntasopimusten ehtojen mukaisesti. Hälytysosastojen henkilömäärää pyritään ylläpitämään.

Alueen tulee kiinnittää erityisesti huomiota sopimuspalokuntien elinvoimaisuuden säilyttämiseen. Vierumäen VPK:n palokuntasopimuksen irtisanominen edellyttää aluetta kehittämään Vierumäen alueen pelastustoiminnan valmiutta sekä palokunnan toimintaedellytyksiä.

Alueelle on kertynyt velkaa työterveystarkastuksiin liittyen. Terveystarkastukset ovat kuitenkin toteutuneet vähimmäistasolla työterveyspalveluissa ja -sopimuksissa tulleista muutoksista huolimatta. Jonkin verran viivästymistä tarkastuksissa on kuitenkin ollut. Työterveyshuollon palvelut koskevat vain hälytysosastoihin kuuluvia.

Alue huolehtii koulutuksen tarjoamisesta, ja tarjosi suunnitellut koulutukset vuonna 2024.

5 Väestönsuojelun palvelut

Pelastustoimen viranomaisen tulee pelastuslain mukaan varautua riittävin suunnitelmin ja valmisteluin toimialaan kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen. Väestönsuojelun (VSS) palveluja ovat muiden muassa

- väestönsuojeluun varautumisen suunnittelu
- pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen
- hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen
- väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen
- väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön kouluttaminen
- pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen
- kuntien kanssa tehtävä yhteistyö.

Tässä luvussa on tarkoitus arvioida väestönsuojelun palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä palvelujen kehittämistarvetta.

5.1 Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelun suorituskyky

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluun varautumisen edellyttämien suunnitelmien laatimisesta ja päivittämisestä sekä tehtävien hoitamiseksi tarvittavista voimavaroista.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan henkilöresurssia on lisätty yhden henkilötyövuoden verran väestönsuojeluun kesäkuusta 2024 alkaen. Resurssilisäys perustuu palvelutasopäätökseen.

Osa tämän kappaleen tiedoista on siirretty erilliseen salassa pidettävään liitteeseen julkisuuslain (621/1999) 24 § 1 momentin 8 kohdan perusteella.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Lakisääteiset suunnitelmat tulee saattaa riittävälle tasolle. Tarkempaa arviota suunnittelun toteutumisesta ei voida saatujen selvitysten pohjalta tehdä, sillä työ alueella on vielä keskeneräinen.

5.2 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta huomioiden yhteistoimintatarpeet ja -sopimukset.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

PHKUNTATURVA-työryhmän toiminta on saatu vakiinnutettua ja tämän myötä yhteensovittamistyö kuntien osalta on helpottunut. Väestönsuojelun yhteistyöryhmää koskeva Valtioneuvoston asetus tuli voimaan 1.1.2024.

Yhteistyöryhmää vuonna 2024 ei nimetty. Alue tunnistaa, että suunnitelmissa on

vielä keskeneräisyyttä, mutta työ on käynnissä. Laaja-alainen asioiden työstäminen tuottaa lisäarvoa viiveellä, mutta toiminnallisesti asiat etenevät.

Kehittäminen keskittyy palvelutasopäätöksessä huomioituihin kehittämiskohtiin, suunnitteluvuorokorjaamiseen sekä dokumenttien päivittämiseen.

Väestönsuojelutehtäviin liittyvä toiminta ja suunnitelmien yhteensovittaminen tunnistetaan olevan puutteellisella tasolla, mutta yhteistoiminnan harjoittelu on riittävällä tasolla. Väestönsuojelutehtävien vastuut ovat pääosin kuitenkin selvillä eri organisaatioissa. HÄME24 -valmiusharjoituksessa toteutettiin laajaa yhteistoimintaa kuntien ja hyvinvointialueen kesken. Yhteistoimintaan liittyvät muistiot ovat kuitenkin puutteellisella tasolla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Väestönsuojelun alueellisen yhteistyöryhmän toiminta tulee käynnistää.

Lakisääteiset puutteelliset suunnitelmat on saatettava riittävälle tasolle.

Pelastuslaitos on seurannut Etelä-Suomen yhteistyöalueen kehitystä, mutta vuonna 2024 yhteistoiminnalla ei ole vielä ollut näkyviä vaikutuksia. Jatkossa alueen on tärkeää osallistua aktiivisesti yhteistyöhön ja edistää osaltaan yhteistyöalueen toiminnan kehittymistä.

5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluorganisaation henkilöstöstä (pää- ja sivutoiminen sekä sopimuspalokuntien henkilöstö), materiaalin ja tilojen määrittämisestä ja varaamista koskevien suunnitelmien laadinnasta ja päivittämisestä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Antamassaan selvityksessä alue tunnistaa joitakin puutteita henkilöstön ja tilojen varaamisessa, mutta merkittävämpiä puutteita on kaluston ja materiaalin varaamisen kanssa. Pelastuslaitoksen toiminnan organisoituminen ja johtaminen sodan aikana on pääosin kunnossa, joitakin puutteita tunnistetaan.

Tunnistettujen puutteiden todetaan olevan keskeneräisen suunnittelutyön alla.

Merkittäviä muutoksia toimintaympäristössä ei vuoden 2024 aikana tunnisteta tapahtuneen. Alue ei ole kertonut kehittäneensä erityisiä väestönsuojelun kyvykkyyksiä menneen vuoden aikana.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Väestönsuojeluorganisaatioiden muodostamisessa tunnistetut puutteet on tarpeen korjata. Myös pelastuslaitoksen toiminnan organisoinnissa ja suunnittelussa tunnistetut puutteet on niin ikään korjattava.

5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön, kaluston ja tilojen varaaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten vastuulla on VSS-organisaation henkilöstön ja tilojen varaamisen periaatteet ja päivittämisen aikaväli. Se sisältää oman päätoimisen ja sivutoimisen ja sopimuspalokuntien henkilöstön

VAP-varausten ajantasaisuuden sekä omien toimitilojen ja mahdollisten väistötilojen varaamisen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Merkittäviä muutoksia toimintaympäristössä ei tunnisteta tapahtuneen vuoden 2024 aikana. Henkilöstövarauksissa alue ilmoittaa olevan joitakin puutteita. Niin ikään puutteita on tunnistettu ajoneuvojen ja väestönsuojelutehtävissä tarvittavien työkoneiden ja rekisteröimättömien ajoneuvojen varauksissa. Väestönsuojelutehtäviä varten tehtyjen tilavarausten tekeminen yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa vaatii vielä joitakin täydennyksiä.

Palvelutasopäätöksessä on kirjattu kehitystarpeiksi esimerkiksi materiaalit, henkilöstö, kalusto ja tilat sekä varautumisrekisteri. Suunnittelutyötä tehdään suunnitelmallisesti tavoitteiden toteuttamiseksi.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Tunnistettut kehittämistarpeet väestönsuojeluorganisaation henkilöstössä, tiloissa ja kalustossa tulee huomioida ja saattaa varaukset riittävälle tasolle. Yhteistyötä Puolustusvoimien kanssa tulee jatkaa, jotta tilojen käytön suunnittelu saadaan tehtyä.

5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus

Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöllä tulee olla riittävä osaaminen pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien hoitamiseksi. Osaamiseen vaadittavan koulutuksen, perehdytyksen ja osaamisen ylläpidon määrittely ja määrittelyn perusteella suunnitellut toimenpiteet muodostavat VSS-koulutusohjelman.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Merkittäviä muutoksia toimintaympäristössä ei tunnisteta tapahtuneen vuoden 2024 aikana. HÄME24-valmiusharjoituksesta nousseet kehityskohteet on huomioitu suunnittelutyössä. Palvelutasopäätöksessä tunnistettuja kehittämiskohtia ovat muun muassa johto- ja erityishenkilöstön koulutustarpeet, jotka määritellään pelastuslaitoksen koulutussuunnitelmissa. Tämän hetken tilanteen alue arvioi olevan merkittävästi puutteellinen. Väestönsuojeluun nimettyjen henkilöiden koulutus on toteutettu osittain, eli koulutustasossa on puutteita. Selvityksessään alue kertoo, että johto- ja erityishenkilöstön koulutukset on aloitettu vuonna 2024 ja niitä jatketaan vuoden 2025 aikana.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Erityistä huomiota on kiinnitettävä väestönsuojeluorganisaation koulutuksen suunnitteluun. On laadittava koulutussuunnitelmat ja järjestettävä tarvittavat koulutukset nimetyille henkilöille.

5.6 Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen

Pelastustoimen viranomaisten johtamisen edellytykset poikkeusoloissa on varmistettava. Tämä sisältää

- suunnitelman johtamisesta poikkeusoloissa, mukaan lukien suunnitelman päivitys ja suunnitelmaan perehdyttäminen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien toimitilojen, väistötilojen ja suojatilojen määrittämisen ja kunnossapidosta sopimisen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien tietojärjestelmien ja niiden varajärjestelmien määrittelyn ja ylläpidosta sopimisen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan rakennuksessa, johon poikkeusolojen johtamistoiminnot on suunniteltu sijoitettavaksi, on havaittu käyttökelpoisuutta heikentäviä terveysriskejä. Haasteista huolimatta alue arvioi tuottaneensa palvelutasopäätöksen mukaisia palveluja. Uusien johtamistilojen tarve on huomioitu tulevissa rakennushankkeissa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Alue ei selvityksessään tuo esille hajasijoitussuunnittelua. Hajasijoitussuunnitelma tulee laatia tilojen ja kaluston käytön suhteen. Myös johtamistiloihin liittyvää kunnossapito- ja hankintakokonaisuutta on edistettävä suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.

5.7 Kuntien kanssa tehtävä varautumisen yhteistyö

Väestönsuojeluun varautumisessa tehdään yhteistyötä kuntien kanssa. Yhteistyö sisältää yhteistoimintarakenteet, toimintamallit ja yhteistyön edellyttämän tiedonkulun. Muuta varautumiseen liittyvää yhteistyötä on esimerkiksi kuntien valmiussuunnittelun tukeminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Kuntien yhteisen valmiussuunnittelutyöryhmä PHKUNTATURVA:n toiminta on saatu vakiinnutettua vuoden 2024 aikana. Muita merkittäviä muutoksia ei alueen selvityksessä tuoda esille. Kuntien tukemisesta valmiussuunnittelun osalta on sovittu kuntien kanssa ja yhteistyöneuvottelut pidetään valtuustokausittain. Kuntien tukemisesta ei peritä maksua, vaan se kuuluu osaksi muun muassa väestönsuojelun yhteensovittamistehtävää¹⁷. Hyvinvointialueen valmiuspäälliköt (pela ja sote) osallistuvat kuukausittain kokoontuvassa ryhmässä asiantuntijajäsenenä. Ryhmää käytetään sekä tukemiseen että yhteensovittamiseen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aktiivinen verkostomainen yhteistyö mahdollistaa säännöllisen asioiden käsittelyn sekä tiedonvaihdon. Sopimusperusteinen kuntien tukeminen sitouttaa ja selkeyttää kaikkia osapuolia yhteistyön osalta.

¹⁷ Pelastuslaitoksen kommentit. 16.6.2025.

Aluehallintoviraston arvio väestönsuojelun palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Alueen selvityksen sisältämien tietojen perusteella tarkemman arvioinnin tekeminen on haastavaa. Selvityksen perusteella vaikuttaa, että kokonaisuudessa on paljon samoja kehittämistarpeita kuin edellisenä vuonna. Merkittävää edistymistä ei ole tapahtunut, mutta toisaalta vuosi on lyhyt aikaväli muutosten tarkastelemiseksi.

Alue on tunnistanut puutteita suunnitelmakokonaisuudessa sekä väestönsuojeluorganisaatiossa. Puutteiden korjaaminen edellyttää toimenpiteitä.

Väestönsuojelun alueellisen yhteistyöryhmän toiminta tulee käynnistää mahdollisimman pian.

6 Pelastustoimen palvelujen laatu ja sen kehittämistarve

6.1 Valtioneuvoston laadukkaan pelastustoimen järjestämiselle vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella

6.1.1 Tavoite 1: Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tietoja tavoitteen huomioimisesta hyvinvointialueella.

6.1.2 Tavoite 2: Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tietoja tavoitteen huomioimisesta hyvinvointialueella.

6.1.3 Tavoite 3: Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tietoja tavoitteen huomioimisesta hyvinvointialueella.

6.1.4 Tavoite 4: Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tietoja tavoitteen huomioimisesta hyvinvointialueella.

6.1.5 Tavoite 5: Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tietoja tavoitteen huomioimisesta hyvinvointialueella.

6.1.6 Tavoite 6: Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tietoja tavoitteen huomioimisesta hyvinvointialueella.

6.1.7 Tavoite 7: Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tietoja tavoitteen huomioimisesta hyvinvointialueella.

6.1.8 Tavoite 8: Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tietoja tavoitteen huomioimisesta hyvinvointialueella.

6.1.9 Tavoite 9: Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tietoja tavoitteen huomioimisesta hyvinvointialueella.

6.2 Sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen suositusten toteutuminen hyvinvointialueella

Sisäministeriö on asettanut vuosille 2023–2026 seuraavat tavoitteet:

1. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
2. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
3. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
4. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumisen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
5. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

6.2.1 Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tietoja toiminnan uudistamisesta.

6.2.2 Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tarkempia tietoa onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteiden tehostamisesta tavoitteeseen pääsemiseksi. PRONTO-tilastojen perusteella (taulukko 8) alueen tulipalojen määrä on nousussa. Alueen selvityksessä on todettu, ettei tavoite tulipalojen määrän puolittamisesta ole mahdollinen.

Taulukko 6 Tulipalojen määrässä tapahtunut muutos suhteessa asetettuun tavoitteeseen. Mukana kaikki tulipalot hyvinvointialueittain.

Alue	Verrokkiarvo (=2022)	Tavoitetaso 2030	2023 (kpl)	2023 tasaisen vauhdin tavoitteesta %	2024 (kpl)	2024 tasaisen vauhdin tavoitteesta %
Etelä-Karjala	320	160	307	102 %	295	105 %
Etelä-Pohjanmaa	563	282	512	97 %	592	120 %
Etelä-Savo	334	167	336	107 %	358	122 %
Helsinki	890	445	910	109 %	793	102 %
Itä-Uusimaa	283	142	316	119 %	209	84 %
Kainuu	197	99	167	90 %	199	115 %
Kanta-Häme	374	187	422	120 %	417	127 %
Keski- Pohjanmaa*	171	86	152	95 %	189	126 %
Keski-Suomi	523	262	559	114 %	592	129 %
Keski-Uusimaa	844	422	854	108 %	805	109 %
Kymenlaakso	477	239	464	104 %	429	103 %
Lappi	617	309	636	110 %	640	119 %
Länsi-Uusimaa	824	412	883	114 %	809	112 %
Pirkanmaa	1036	518	1009	104 %	976	108 %
Pohjanmaa*	424	212	347	87 %	329	89 %
Pohjois-Karjala	369	185	392	113 %	460	142 %
Pohjois- Pohjanmaa	853	427	862	108 %	902	121 %
Pohjois-Savo	570	285	525	98 %	662	133 %
Päijät-Häme	496	248	515	111 %	529	122 %
Satakunta	691	346	584	90 %	603	100 %
Varsinais-Suomi	1083	542	1209	119 %	1088	115 %
Yhteensä	11939	5970	11961	107 %	11876	114 %
*Kruunupyy, Luoto, Pietarsaari laskettu Pohjanmaan verrokkiarvoon						

6.2.3 Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksessä ei ole annettu tarkempia tietoja toimintavalmiuden parantamiseksi.

6.2.4 Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Väestön suojeluun varautumisen kokonaisuuteen on palkattu yksi henkilö lisää sekä yhteistoimintaa kehitetään hyvinvointialueen kanssa. Tarkempia tietoja ei ole annettu.

6.2.5 Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden kehittämiseksi tehtyjä toimenpiteitä ei ole tarkemmin esitelty. Pelastuslaitos on kuitenkin kommenteissaan tarkentanut, että hyvinvointialue on osallistunut Mitä Kuuluu- työhyvinvointikyselyyn vuonna 2024, ja alueella on ollut ainakin kaksi työhyvinvointia ja työturvallisuutta kehittävää hanketta. Suojavarusteiden uudistaminen -hankkeessa uusitaan sekä vakinaisen että sopimuspalokuntien henkilöstön suojavarusteita nykyvaatimuksia vastaaviksi. Lisäksi Sopimuspalokuntatoiminnan kehittäminen -hankkeessa sopimuspalokunnille on koulutettu vaihtoehtoisia sammutusmenetelmiä altistusten vähentämiseksi pelastustoiminnassa.¹⁸

¹⁸ Pelastuslaitoksen kommentit. 16.6.2025.

Aluehallintoviraston arvio hyvinvointialueen selvityksessä määrittämästä pelastustoimen palvelujen laadusta sekä kehittämistarpeesta:

Alueen selvitys oli puutteellinen asetuksen edellyttämien vähimmäistietojen osalta, joten arviointia ei voida tehdä. Alueen on selvityksessä kuvattava ja arvioitava, miten pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet, sekä mahdolliset sisäministeriön antamat toimenpidesuosituksot on otettu huomioon hyvinvointialueella.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikoja tarkastellen alueella on riskiruutuja, joiden osalta palvelut eivät toteudu yhdenvertaisesti. Alueella esiintyy yksittäisiä puutteita ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajoissa, mutta ne eivät ole laajoja valtakunnallisessa vertailussa. Kehittämistoimia on suunnitteilla, mutta alueen on varauduttava myös vaihtoehtoihin ratkaisuihin, mikäli suunnitellut toimenpiteet eivät ole riittäviä tai eivät toteudu. Pelastustoiminnan ja -joukkueen toimintavalmius on riittävällä tasolla.

Alueen tulipalojen määrän kehittyminen on ollut asetettuun tavoitteeseen nähden päinvastainen viimeisten pari vuotta. Nykytoimilla alue ei tule saavuttamaan tavoitetta.

Alue on kehittänyt henkilöstön työhyvinvointia ja työturvallisuutta konkreettisilla toimilla.

7 Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset

7.1 Investointien tarve

Hyvinvointialueen tulee valita pelastustoimen osasuunnitelmaan pelastustoimen järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit sekä niitä vastaavat sopimukset. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida pelastustoimen investointien tarvetta. Arviossa on kiinnitettävä huomiota siihen, että investoinnit ovat riskejä vastaavan palvelutason edellyttämiä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueella palvelujen tuottamisessa ei ole havaittu mittakaavaltaan laajoja puutteita. Pitkäaikaisena ja toimenpiteitä edellyttävänä alueena on mainittu Vierumäen urheiluopiston alue sekä Lahden Petsamon alueen toimintavalmiuspuutteet.

Alue on päivittänyt vuodelle 2027 kohdistuvaa investointisuunnitelmaa. Kalustoon kohdistuvia tarpeita on priorisoitu ja suunnitelmaa on täydennetty. Hyvinvointialueen vuodelle 2025 asetettu investointikielto ja lykkäykset kasvattavat vuoden 2027 investointitarpeita, tämä vaikuttaa etenkin alueen korkealta pelastamisen suorituskykyyn. Suurten hankkeiden kasaantuminen tuleville vuosille on itsessään riski, johon alueen tulee laatia vaihtoehtoisia suunnitelmia.

Alueen investointitasoa nostaa vuosina 2026–2028 sote-pela-keskusten rakentaminen. Kaluston osalta alue keskittyy lähtökohtaisesti korvamaan nykykalustoa ja turvaamaan nykyisen tason.

Kehittämistarpeena alueen selvityksessä on mainittu puhdistuslinjaston kehittäminen vastaamaan valtakunnallisia suorituskykyvaatimuksia. Tätä ei ole kuitenkaan tarkennettu tai esitetty alueen investointisuunnitelmassa. Pelastuslaitoksen kommentin mukaan investointien 10 000 euron raja voi aiheuttaa sen, että tarkempi näkymä investointeihin jää puuttumaan. Lisäksi investointisuunnitelmaa joudutaan säästöpainneiden vuoksi päivittämään usein.¹⁹

Venekaluston määrästä ja tarpeesta on tarkoitus tehdä selvitys. Hankintoja on sisällytetty investointisuunnitelmaan, joskin venekalustohankintoja suunnitellaan lykkäviksi. Öljyntorjuntasuunnitelman päivittäminen on suunniteltu tehtäväksi tällä palvelutasopäätöskaudella. Venekaluston lisäksi on tarkoitus toteuttaa muita kalustoinvestointeja.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta

Alueen toimittamien tietojen perusteella pelastustoimen investoinnit kohdistuvat pääosin vanhentuneen kaluston ja heikkokuntoisten toimitilojen korvaamiseen, palveluverkon yhdistämiseen kustannustehokkaiksi sote-pela-keskuksiksi sekä

¹⁹ Pelastuslaitoksen kommentit. 16.6.2025.

lakisääteisen palvelutason varmistamiseen. Investoinnit turvaavat nykyisen palvelutason ja hillitsevät pitkän aikavälin kustannuksia.

Lykättäviä investointeja koskien alueen on arvioitava huolellisesti, miten lykkäykset vaikuttavat lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen ja tasoon. Erityisesti nostolava-auton ja venekaluston hankintojen lykkääminen eivät saa uhata lakisääteisten palvelujen riittävää tasoa tai nopeaa ja tehokasta pelastustoimintaa.

7.2 Investointien vaikutukset

Hyvinvointialueen tulee osasuunnitelmassa arvioida investointien vaikutuksia pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida investointien vaikutuksia.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Alueen selvityksen mukaan esitetyt investoinnit auttavat ylläpitämään nykyistä palvelujen tasoa ja kehittämään palveluja havaittujen muutosten edellyttämälle tasolle.

Aluehallintoviraston arvio investointien vaikutuksista

Alueen esittämät investoinnit toteutuessaan vaikuttavat myönteisesti pelastustoimen palvelujen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen.

Sote- ja pelastuspalvelujen integraatio parantaa tilatehokkuutta ja vähentää erillisten kiinteistöjen ylläpitoa pitkällä aikavälillä.

Kalustoinvestoinnit varmistavat työturvallisuutta sekä palvelujen tehokkuutta ja varmuutta. Investoinnit poistavat korjaus- ja kalustovelkaa.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta ja vaikutuksista:

Investointisuunnitelmassa vuosille 2026–2029 esitetyt investoinnit ovat perusteltuja ja välttämättömiä palvelujen laadun, saatavuuden ja kustannusvaikuttavuuden ylläpitämiseksi.

Ajoneuvokalustohankinnat ovat korvaavia investointeja, ja ne ovat perusteltuja toimintavarmuuden, turvallisuuden ja huoltokustannusten näkökulmasta. Investoinnit edistävät myös pelastustoimen palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja laatua sekä kustannusvaikuttavuutta.

Kalustoinvestoinneilla ja niiden sijoittelulla on suora vaikutus pelastustoimen palvelujen saatavuuteen koko alueella. Lisäksi investoinneilla voidaan parantaa palvelujen laatua, kun kalusto vastaa alueen riskeihin perustuvaa palvelutasoa.

Alueen investointisuunnitelmiin kohdistuu muutostarpeita säästötavoitteiden vuoksi. Merkittäviä investointeja joudutaan suunnitelmien mukaan lykkäämään. Alueen olisi tarpeen tehdä riittävä selvitys investointien lykkäämisen vaikutuksista erityisesti, kun investointipäätöksissä vaikuttavat yhtäaikaaisesti useat eri tekijät.

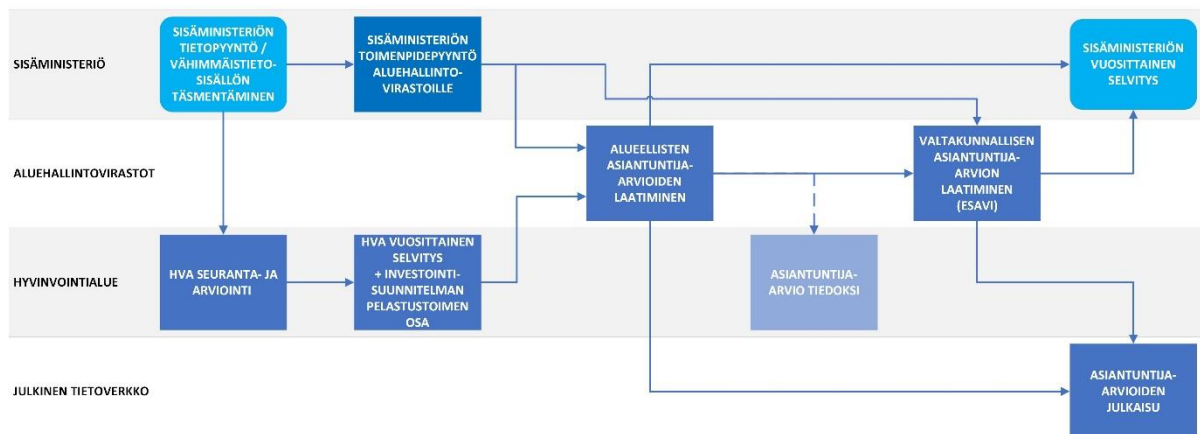
Investointisuunnitelmissa on tulevaisuudessa entistä paremmin huomioitava alueella havaitut puutteet lakisääteisten pelastustoimen palvelujen tasossa. Hyvinvointialueen tulee jatkaa toimintansa kehittämiseksi investointien suunnittelua siten, että toimintaa suunnitellaan riskiperusteisesti ja toiminnan kehittämisessä havaitut tarpeet ja esitetyt investoinnit muodostavat loogisen kokonaisuuden.

8 Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Aluehallintoviraston laatima asiantuntija-arvio perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin keskeisen tietopohjan muodostaa hyvinvointialueen vuosittainen selvitys. Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä pelastustoimen tilastojärjestelmä PRONTO:sta haettuja tietoja sekä dokumenttiaineistoja järjestäjätahojen hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty aluehallintovirastojen valvontahavaintoja ja muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä.

Tietopohja arvion tekemiseksi on koottu tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen pelastustoimen kanssa. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi on kuvassa 3.

Kuva 3 Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi.

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Tilastollinen tieto on peräisin hyvinvointialueen tekemän vuosittaisen selvityksen lisäksi pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmästä (PRONTO), jonka aineisto muodostuu ennen vuotta 2023 toimineiden alueellisten pelastustoimen organisaatioiden sekä uusien hyvinvointialueiden pelastustoimen ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. Muut tietolähteet ovat pääasiassa julkisesti ja avoimesti saatavilla olevia. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot on merkitty lähdeviittauksin. Tilastotiedot on poimittu suoraan rekisteristä ilman valtakunnallista tarkistusta. Aluehallintovirastojen raportit valvontahavainnoista ovat avoimesti saatavissa aluehallintoviraston verkkosivuilta.

Muusta tietopohjasta poiketen alueiden kanssa käydyt keskustelut ja niiden aineistot eivät ole julkisia. Yhteisten keskustelujen kautta alueiden edustajat ovat osallistuneet arviointiin, ja heillä on ollut myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Henkilöstön henkilötyövuosien jakaantuminen eri palveluluokkiin perustuu arvioon. Arvion tekemiseen ei ole valtakunnallista yhtenäistä ohjetta, joten eri pelastuslaitoksilla arviointi on voitu tehdä erilaisin menetelmin.

9 Liitteet

Liite 1. Salassa pidettävä.

10 Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen vuosittainen selvitys 2024.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2026.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen investointisuunnitelman pelastustoimea koskeva osasuunnitelma 2026–2029.

Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma 2024 ja 2025.

[Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja \(2014\), Suomen Kuntaliitto.](#)

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO.

[Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, sisäasiainministeriön julkaisu 21/2012.](#)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Päätoimipaikka

2025